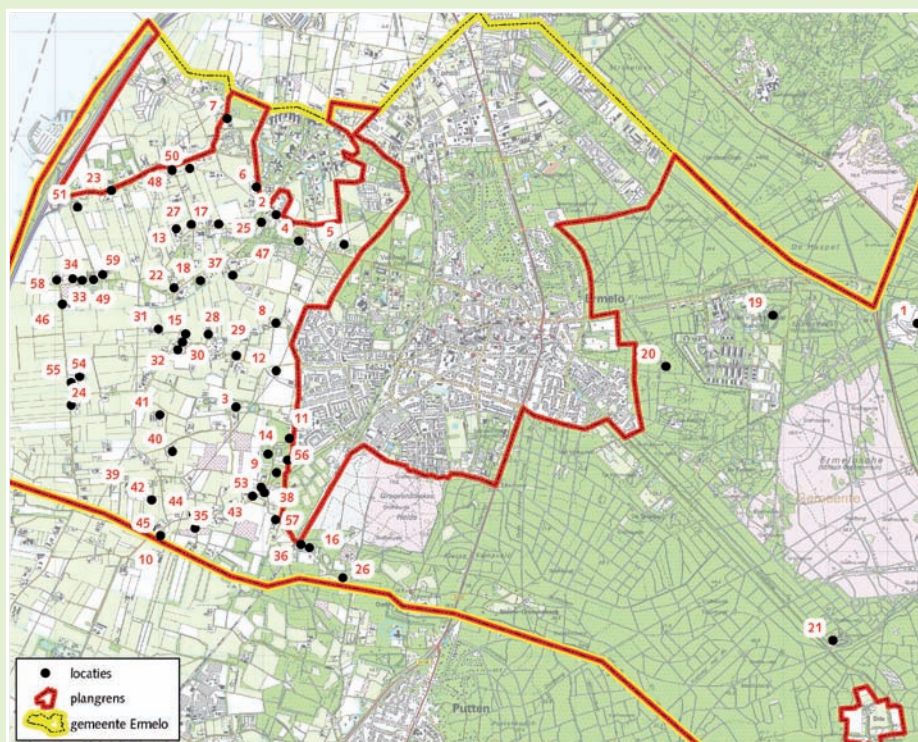
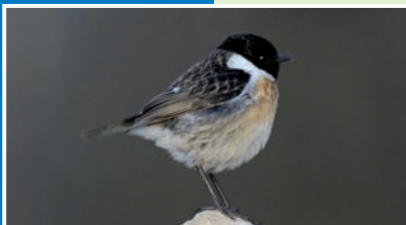


Natuurtoets Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West, Ermelo

Oriënterend onderzoek in het kader van
natuurwetgeving

Actualisatie 2009



A.D.G. Koopman
J.A.M. van Zundert
L.S.A. Anema



Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Natuurtoets Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West, Ermelo

Oriënterend onderzoek in het kader van natuurwetgeving

Actualisatie 2009

A.D.G Koopman
J. van Zundert
L.S.A. Anema



Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

opdrachtgever: Gemeente Ermelo

25 juni 2009
rapport nr. 09-082

Status uitgave: Eindrapport
Rapport nr.: 09-082 , actualisatie van 08-026
Datum uitgave: 25 juni 2009
Titel: Natuurtoets Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West, Ermelo
Subtitel: Oriënterend onderzoek in het kader van natuurwetgeving, actualisatie 2009
Samensteller:
Drs. A.D.G. Koopman
Ing. J. van Zundert
ing. L.S.A. Anema
Aantal pagina's inclusief Bijlagen: 82
Project nr.: 09-246
Projectleider: Drs. A.D.G. Koopman
Naam en adres opdrachtgever: Gemeente Ermelo
Postbus 500, 3850 AM Ermelo
Referentie opdrachtgever: aanvraag telefonisch 1 april 2009, dhr. K. Braamskamp
Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
drs. G.F.J. Smit



Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Ermelo

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.



Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

Voorwoord

De gemeente Ermelo is voornemens om een nieuw bestemmingsplan vast te stellen voor het Buitengebied Midden-West. Daarbij zal rekening gehouden moeten worden met natuurwetgeving en wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS.

De gemeente Ermelo heeft Bureau Waardenburg in 2007 opdracht verstrekt om een *voortoets* uit te voeren naar mogelijke effecten van de ingreep van 59 locaties op beschermde soorten en habitattypen in de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren. In het rapport 'Effecten op beschermde soorten en habitattypen' dd. 7 juli 2008 (Emond *et al.*, 2008) wordt verslag gedaan van de bevindingen. Het voorliggende rapport is een actualisatie van voorgenoemd rapport. Er zijn aanvullend op de gegevens uit het rapport uit 2008 gegevens toegevoegd: een Flora- en faunawettoets en (voorlopige) conclusies van enkele nadere onderzoeken die in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn uitgevoerd.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

A.D.G. Koopman	projectleiding, rapportage, veldwerk
J.A.M. van Zundert	veldwerk, rapportage, fotografie
L.S.A. Anema	GIS

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het Kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem is ISO gecertificeerd.

Vanuit de gemeente Ermelo werd de opdracht begeleid door de heer K. Braamskamp. Aanvullende informatie is geleverd door de heer ing. T. van Essen en de heer ing. P. Beelen van de gemeente Ermelo.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Methode	8
1.3 Buitengebied Midden-West	10
2 Locaties en ingrepen	13
2.1 Bestemmingsplanlocaties	13
2.2 Voorgenomen ingrepen	16
2.3 Mogelijke effecten	19
3 Toetsing Flora- en faunawet	21
3.1 Flora	21
3.2 Ongewervelden	21
3.3 Vissen, amfibieën en reptielen	22
3.4 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats	23
3.5 Grondgebonden zoogdieren	23
3.6 Vleermuizen	24
3.7 Conclusies	25
4 Toetsing Natuurbeschermingswet	27
4.1 Inleiding en leeswijzer	27
4.2 Natura 2000-gebied Veluwerandmeren (nr. 76)	28
4.3 Natura 2000-gebied Veluwe (nr. 57)	29
4.4 Effecten op soorten en habitats Veluwe, locaties binnen N2000	31
4.5 Externe werking op beide N2000-gebieden	39
5 Effecten EHS	43
5.1 Toetsingskader	43
5.2 Kernkwaliteiten Veluwe en Veluwerandmeren	46
6 Conclusies en aanbevelingen	49
6.1 Flora- en faunawet	49
6.2 Natuurbeschermingswet	50
6.3 EHS	51
7 Literatuur	53

Bijlage 1	Wettelijk kader.....	55
Bijlage 2	Locaties buiten Natura 2000-gebieden.....	61
Bijlage 3	Impressie per bezochte locatie.....	67
Bijlage 4	Bestemmingsplanwijzigingen na 1983.....	75
Bijlage 5	Tekst notitie emissie Gemeente Ermelo.....	77
Bijlage 6	Afstanden tot Natura 2000-gebieden.....	79
Bijlage 7	Exclaveringsformule Veluwe	81

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Ermelo gaat een nieuw bestemmingsplan vaststellen voor het Buitengebied Midden-West. De provincie Gelderland heeft met betrekking tot het voorontwerp-bestemmingsplan aangegeven dat voor dit bestemmingsplan een *voortoets* van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk is (Provincie Gelderland, 14 mei 2007). De gemeente Ermelo heeft Bureau Waardenburg in 2007 opdracht verstrekt om een *voortoets* uit te voeren naar mogelijke effecten van de ingreep van 54¹ locaties op beschermde soorten en habitattypen in de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren. In het rapport 'Effecten op beschermde soorten en habitattypen' (Emond *et al.*, 2008) wordt verslag gedaan van de bevindingen. De voorliggende rapportage is een actualisatie van voorgenoemd rapport. Er zijn in dit rapport tien nieuwe locaties opgenomen, vier locaties vervallen (nrs. 8, 18, 39 en 46 uit Emond *et al.*, 2008), er is een Flora- en faunawet toetsing uitgevoerd en er zijn (voorlopige) conclusies opgenomen van enkele nadere onderzoeken in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, die in 2008 zijn geadviseerd.

In het bestemmingsplan worden voor in totaal 59 locaties bestemmingsplanwijzigingen opgenomen. Het merendeel van de veranderingen is klein, vindt plaats in agrarisch gebied en valt buiten Natura 2000-gebied. Er vallen geen locaties binnen de begrenzing van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Dit rapport beperkt zich derhalve voor wat betreft de Veluwerandmeren, tot de beschrijving van mogelijke externe effecten. Vier locaties vallen binnen Natura 2000-gebied Veluwe.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van oriënterende veldonderzoeken naar beschermde soorten en habitattypen. Deze rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig en/of kunnen in het plangebied verwacht worden?
- Welke functie heeft het plangebied voor de aanwezige beschermde natuurwaarden?
- Welke effecten op beschermde natuurwaarden heeft de ingreep?
- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja , welke?
- Is nader onderzoek nodig?
- Is een ontheffing (Flora- en faunawet) of vergunning (Natuurbeschermingswet) nodig?
- Is een passende beoordeling nodig?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde natuurwaarden?

¹ Bij nader inzien bleek het onderzoek uit 2007 geen 54 maar 53 locaties te omvatten, er bleek een locatie dubbel te zijn genummerd.

Flora- en faunawet

Bij de uitvoering van de wijzigingen die opgenomen zijn in het bestemmingsplan zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van krachtens de Flora- en faunawet beschermde soorten planten en dieren. Als de voorgenomen ingreep naar verwachting leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moet worden verkregen (zie Bijlage 1). Bovendien dient rekening te worden gehouden met eventuele effecten op beschermde natuurgebieden.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland. Projecten en handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn verboden. Hiervoor kan door het bevoegd gezag (meestal Gedeputeerde Staten, soms de minister van LNV) vergunning worden verleend op grond van artikel 19d. Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden (zie Bijlage 1).

Deze rapportage kan dienst doen bij de onderbouwing van een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een beschrijving van de instandhoudingsdoelen en wezenlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied is opgenomen in Hoofdstuk 3.

EHS

De EHS kent geen externe werking. Initiatieven buiten de EHS hoeven dan ook niet per definitie getoetst te worden. Wijzigingen binnen de EHS zijn wel toetsingsplichtig. Indien initiatieven binnen de EHS zijn gelegen worden deze op een beknopte wijze getoetst aan de kernkwaliteiten (Provincie Gelderland, 2006). Hierbij wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS heeft de ingreep in het plangebied (Hoofdstuk 4)?
- Zijn deze effecten als mogelijk *significant* te kwalificeren (Hoofdstuk 5)?

1.2 Methode

Flora- en faunawet

Buro Zoon voor Ecologie heeft in 2007 een rapport opgesteld naar de huidige natuurwaarden binnen de begrenzing van het bestemmingsplan (Zoon, 2007). De toetsing aan de Flora- en faunawet is door Bureau Waardenburg geleverd in de vorm van een notitie in 2009 (Koopman, 2009c) en vormt een aanvulling op het rapport van Zoon. De teksten uit deze notitie zijn integraal opgenomen in hoofdstuk 3 van dit rapport. De Flora- en faunawettoetsing is gebaseerd op het rapport Zoon (2007) en aanvullende gegevens (eigen waarnemingen en verspreidingsatlassen). Er is geen

aanvullend veldonderzoek uitgevoerd. Op grond van de beschikbare gegevens is dit niet noodzakelijk geacht.

Natuurbeschermingswet

De voortoets betreft een beoordeling van de huidige aanwezigheid van in het kader van de Natuurbeschermingswet beschermde habitattypen en beschermde soorten planten en dieren in het plangebied en in het nabij gelegen deel van het Natura 2000-gebied. Verder zijn de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze habitattypen en soorten beschreven en de te verwachten directe en indirecte effecten van de voorgenomen ingrepen op deze habitattypen en soorten en de Natura 2000-gebieden. De voortoets vindt plaats op grond van:

- Bronnenonderzoek
- Oriënterend terreinbezoek
- Expert judgement.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschikbare gegevens over beschermde soorten die in de regio voorkomen, is het Natuurloket op internet (www.natuurloket.nl) bezocht, verder zijn diverse verspreidingsatlassen van relevante soortgroepen en (jaar)verslagen van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) geraadpleegd alsmede eerder uitgevoerde veldstudies in het plangebied (zie literatuurlijst).

Ten grondslag aan het voorontwerp bestemmingsplan heeft de gemeente Ermelo aan Zoon, Buro voor Ecologie gevraagd de natuurwaarden van het buitengebied te onderzoeken. Dit heeft geresulteerd in het rapport 'Natuurwaarden bestemmingsplan Midden-West (Ermelo)' (2007). Het rapport geeft een actueel beeld van waardevolle bosopstanden en voorkomen van beschermde soorten. In Hoofdstuk 4 wordt hier dieper op ingegaan.

Verder is met name ten behoeve van locatie 52 (Heidegolfterrein op Landgoed Ullerberg) telefonisch contact opgenomen met de beheerder van het terrein (dhr. P. de Ruiter), dhr. Y. Martens (bureau Buiting).

Oriënterend terreinbezoek

De eerste reeks locaties is op 20 november 2007, 27 november 2007 en 12 december 2007 bezocht. De tweede reeks is bezocht op 16 mei 2008, 21 mei 2008 en 23 mei 2008. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd in het kader van het rapport van Emond et al. (2008). In het kader van de destijds aanbevolen nadere onderzoeken is in 2008 en 2009 aanvullend veldwerk uitgevoerd op twee locaties (motorcrossterrein en defensie terrein). De aanvullende locaties 50 t/m 59 zijn niet bezocht, dit is op grond van de beschikbare informatie (mondeling en schriftelijk) niet nodig geacht.

Tijdens terreinbezoeken is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de effecten in huidige situatie in relatie tot de Natura 2000-gebieden. Vervolgens is een inschatting gemaakt of de kwalificerende soorten en habitattypen in het plangebied of directe omgeving aanwezig kunnen zijn.

Expert judgement

Het oriënterende terreinbezoek is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitend geven over de afwezigheid van soorten. Het terreinbezoek betreft geen veldinventarisatie. Een veldinventarisatie omvat verscheidene opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd. Daarom is expert judgement nodig om de geschiktheid van het plangebied voor mogelijk voorkomende soorten te beoordelen. Als de beschikbare gegevens onvoldoende houvast bieden om tot een goed beoordeling te komen, zal dit expliciet worden aangegeven.

Beoordeling cumulatieve effecten

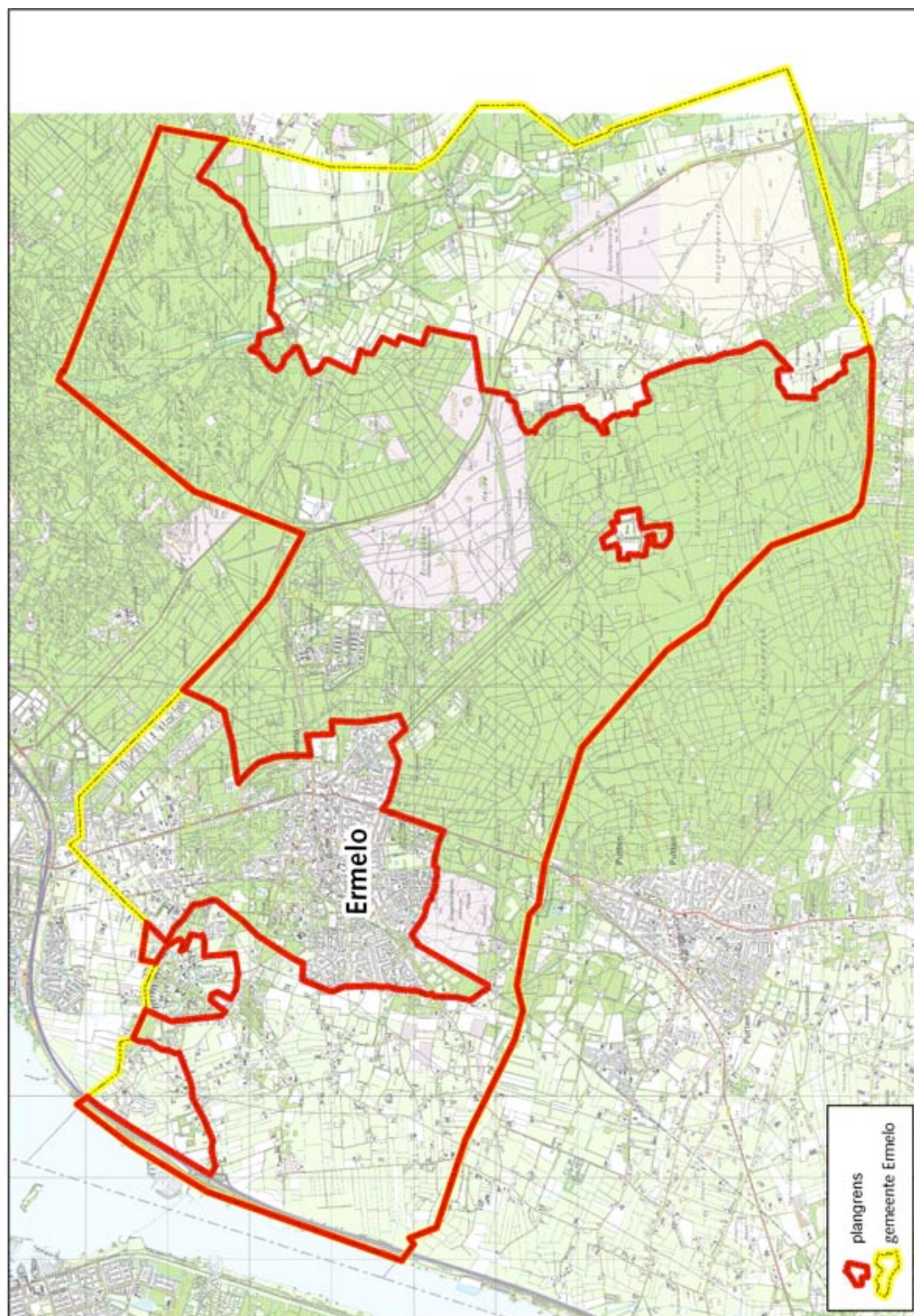
Voor het beoordelen van de cumulatieve effecten zijn deze 59 projecten meegenomen die binnen het bestemmingsplan Buitengebied-Midden-West vallen. De lijst met locaties is aan de gemeente voorgelegd ter controle en volledigheid. Projecten die na het publiceren van dit rapport zijn gaan lopen zijn logischerwijs niet meegenomen in deze beoordeling.

1.3 Buitengebied Midden-West

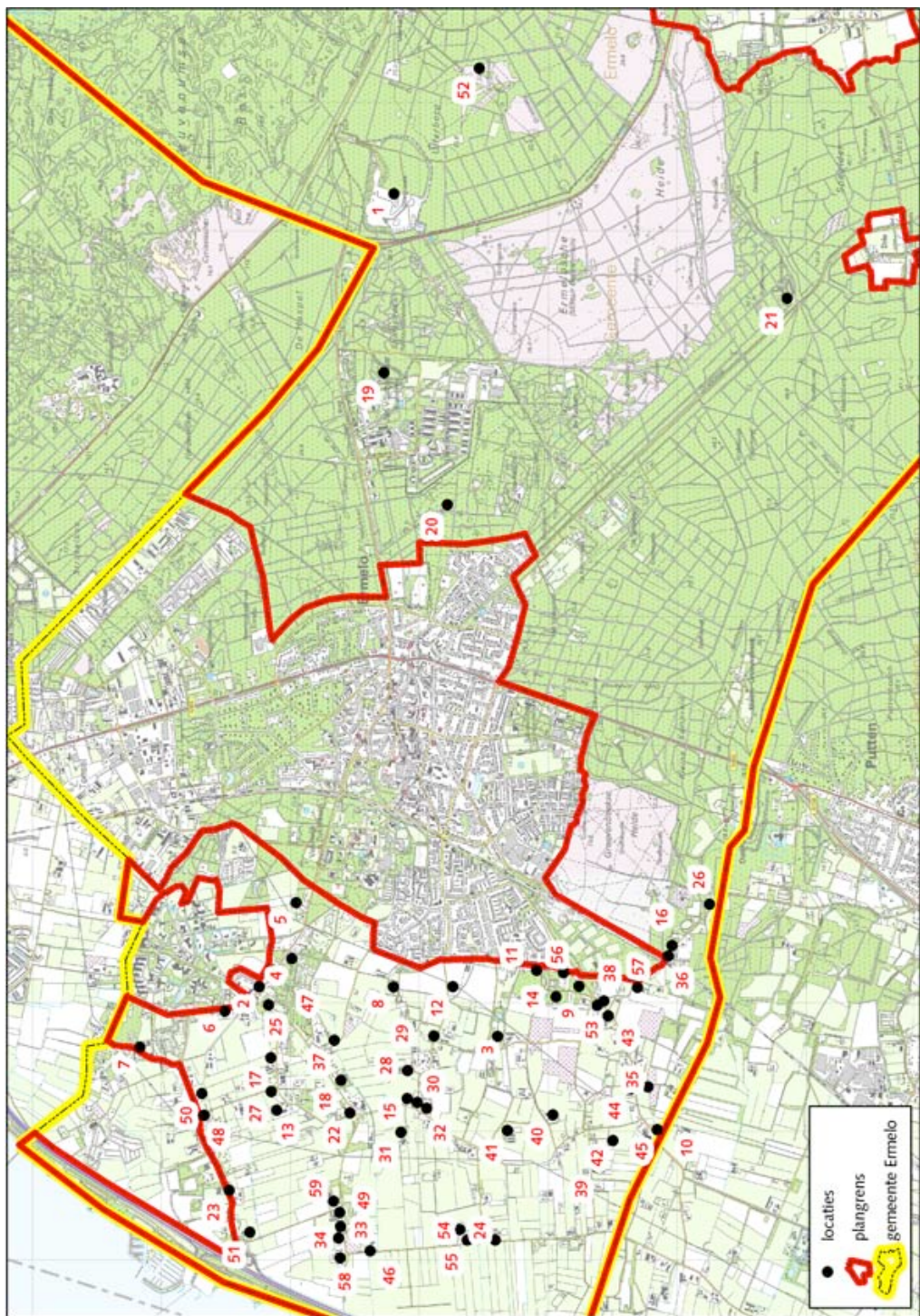
De begrenzing is weergegeven in afbeelding 1.1.

Het plangebied betreft het westelijk cultuurlandschap (West), grofweg tussen de rijksweg A28 en de bebouwde kom van Ermelo, en een deel van de Veluwe (Midden). De Agrarische enclave van Speuld, enkele gebieden ten noorden van Ermelo (Veldzicht, Veldwijk en de Haspel, 's Heerenloo en Horst-noord) en ten zuiden van Ermelo (Zanderij) vallen buiten de begrenzing. Hiervoor zijn losstaande bestemmingsplannen opgesteld of in wording.

Het oostelijk plangebied 'Midden' bestaat voornamelijk uit loof- en naaldbos (Sprielderbosch, Speulderbosch, Ullerberg), de Ermelosche Heide en de Generaal Spoorkazerne. Het Buitengebied West bestaat uit een afwisseling van agrarische percelen, oude bosopstanden en gehuchten als Horst en Telgt. Het betreft een voormalig kleinschalig landschap die door ruilverkaveling steeds grootschaliger is geworden.



Afbeelding 1.1. Plangrens Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West (rood) in relatie tot de gemeentegrens van Ermelo (geel).



Figuur 2.1 Overzicht alle locaties Bestemmingsplan Midden-West (tabel 2.1 en 2.2)

2 Locaties en ingrepen

2.1 Bestemmingsplanlocaties

In totaal worden de effecten van 59 locaties besproken. De ligging van deze 59 locaties is in afbeelding 2.1 weergegeven. Er zijn 54 locaties gelegen in westelijke agrarische deel van het plangebied, buiten Natura 2000-gebied. De overige 5 locaties (1, 19, 20, 21 en 52) vallen binnen de begrenzing van Natura 2000-gebied Veluwe. Enkele locaties liggen op de rand van het Natura 2000-gebied Veluwe. Deze vallen buiten het beschermde gebied op grond van de exclaveringsformule (LNV, 2006b, zie bijlage 7). Tijdens de veldbezoeken in 2007 en 2008 zijn 49 locaties bezocht om een indruk te krijgen van de huidige situatie en mogelijke effecten. De locaties 50 t/m 59 zijn niet bezocht. In Bijlage 3 zijn per bezochte locatie enkele foto's weergegeven.

2.1.1 Beschrijving locaties binnen Natura 2000-gebied Veluwe

Er zijn vijf locaties binnen de Veluwe gesitueerd, zie kaart 2.2.

Tabel 2.1. Locaties binnen het Natura 2000-gebied Veluwe.

1	Voormalige stortplaats aan de Jonkheer Doctor C.J. Sandbergweg 115
19	Defensieterrein aan de Leuvenumseweg
20	Kleiduivenschieterrein in het bos aan de Leuvenumseweg
21	Motorcrossterrein aan de Drieërweg (Horsterweg 160 – 162)
52	Heidegolfbaan aan de Jonkheer Doctor C.J. Sandbergweg 97/97a, landgoed Ullerberg

nr. 1. Voormalige stortplaats aan de Jonkheer Doctor C.J. Sandbergweg

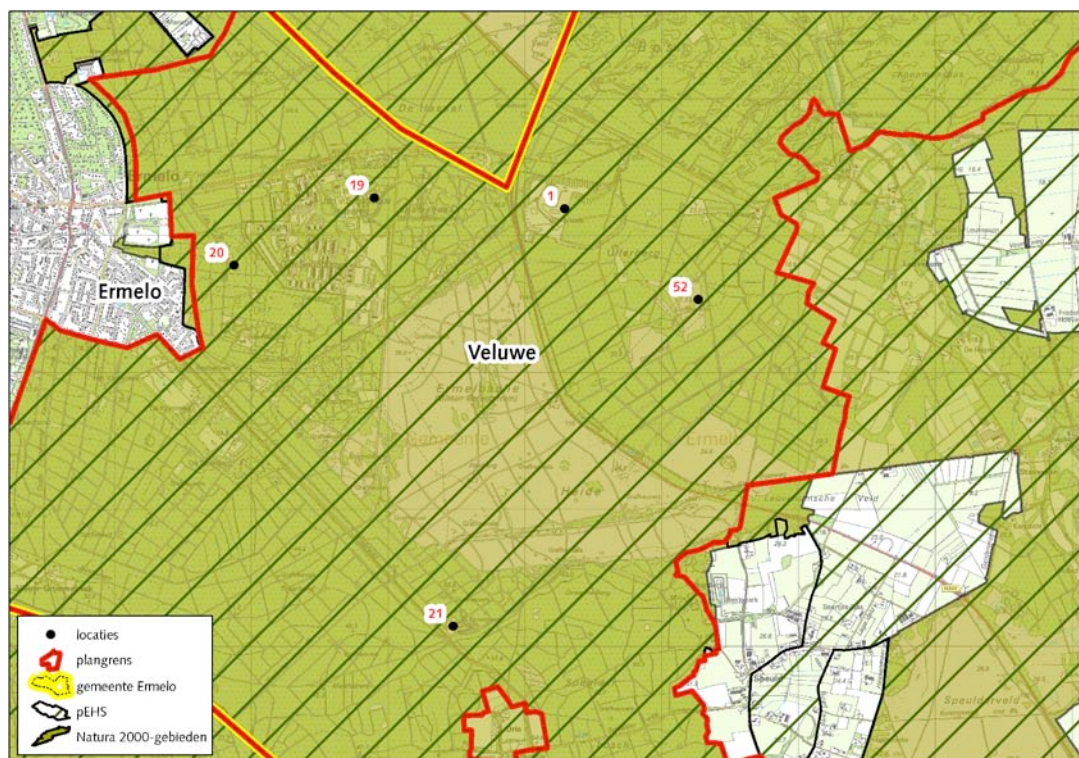
Het plangebied betreft de voormalige stortplaats die sinds eind 2006 is gesloten. Ten tijde van het veldbezoek vonden er werkzaamheden plaats die gericht waren op het afwerken van de stortplaats.

nr. 19. Defensieterrein aan de Leuvenumseweg

Het plangebied bestaat uit een militair terrein gelegen in een gemengd bosgebied. Op het militaire terrein staan verscheidene gebouwen, loodsen en sportvelden, en is dooraderd met bos- en struweelranden.

Het deel van het defensieterrein waar in de toekomst een nieuwe hindernisbaan gepland is, is een bosgebied met zomereik, berk en grove den. Tevens bevindt zich er een kleine oppervlakte stuifzand. De locatie is tot recent als een klein, extensief beheerd natuurkampeerterrein in gebruik geweest. Het ligt verder ingesloten tussen het bebouwde deel van het kazerne aan de west- en zuidzijde en bos aan de oostzijde.

Bureau Waardenburg voert op dit moment een Verstorings- en Verslechteringstoets uit voor deze locatie in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Koopman & Inberg, 2009a).



Figuur 2.2 Plangebied waarin de locaties binnen Natura 2000 gebied en EHS zijn weergegeven (zie tabel 2.1)

nr. 20. Kleiduivenschietterrein in het bos aan de Leuvenumseweg

De locatie betreft een open plek in loofbos buiten de bebouwde kom van Ermelo. Aan de rand van de open plaats is een u-vormige zandheuveld. De locatie is omringd door bos met veel exoten; uitheemse dennenbomen en Amerikaanse eik. Bureau Waardenburg voert op dit moment een Verstorings- en Verslechteringstoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 voor deze locatie uit (Koopman & Inberg, 2009a).

nr. 21. Motorcrossterrein aan de Drieërweg

De locatie betreft een motorcrossbaan. Er zijn kunstmatige heuvels en dalen in de zandbodem aangebracht. Het terrein ligt op de grens van naaldbos, met veel exoten zoals Douglasspar enerzijds en loofbos, met soorten als beuk, zomereik en tamme kastanje, anderzijds. Bureau Waardenburg heeft een voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 voor deze locatie uitgevoerd (Van der Valk & Inberg, 2008).

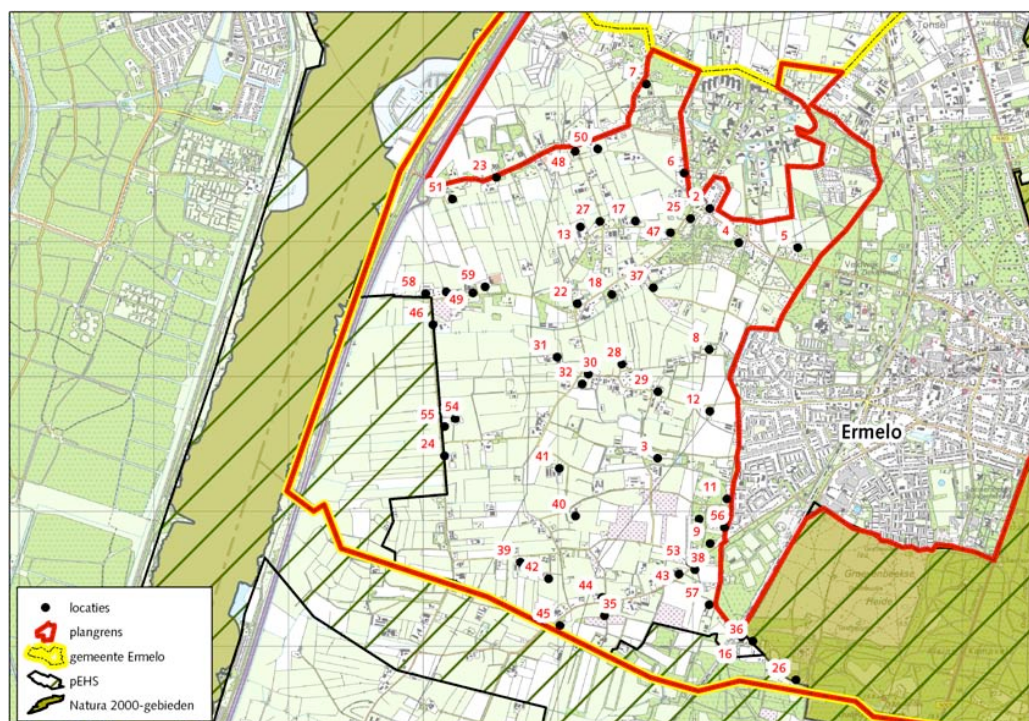
Nr 52. Heidegolfterrein aan de Jonkheer Doctor C.J. Sandbergweg

De locatie maakt onderdeel uit van het bosrijke landgoed Ullerberg. In 1923 is op het landgoed een kleinschalig heidegolfterrein (9 holes) aangelegd en dit is sindsdien als zodanig onderhouden. In de brochure uit 2008 is een beschrijving gegeven van het

beheer, inrichting en soorten die op het golfterrein en het overige landgoed voorkomen. De 9 banen worden circa 1 keer (soms 2 keer) per jaar kort gemaaid. De inrichting is een afwisseling van zeer kort gemaaide (gras)heide, oudere heidestroken en bosranden. Plaatselijk zijn zandige kuilen aanwezig met schaarse begroeiing aan de randen. Het terrein maakt een gecultiveerde indruk.

2.1.2 Locaties buiten Natura 2000-gebied,

Er zijn 54 locaties buiten de Veluwe gesitueerd. Op de onderstaande kaart is de ligging weergegeven.



Figuur 2.3 Locaties aan westkant van de bebouwde kom van Ermelo. Locaties vallen buiten Natura 2000-gebied.

Tabel 2.2. Locaties buiten het Natura 2000-gebied Veluwe.

2	Dr. Scheurerlaan 1 en 3	32	Nijkerkerweg 5 - 7
3	Gemeentelijk opslagterrein	33	Zeeweg 152, 152a en 154
4	Horsterweg 151 - 153	34	Zeeweg 158
5	Horsterweg 160 - 162	35	Telgterbuurtweg 30
6	Horsterweg 217	36	Watervalweg 132
7	Horsterzoomweg 20	37	Korpersteeg 24
8	Oude Nijkerkerweg 23	38	Oude Telgterweg 216
9	Oude Telgterweg 214	39	Nijkerkerweg 65-67
10	Oude Telgterweg 290	40	Nijkerkerweg 33
11	Patrijzenhof/Volenbeekweg	41	Nijkerkerweg 44 - 46
12	Wijngaard a/d Telgterweg	42	Nijkerkerweg 55
13	Rodeschuurwegje 26-28	43	Oude Telgterweg 220 - 222

14	Ruigehoekweg 4		44	Oude Telgterweg 260
15	Telgterweg 254		45	Oude Telgterweg 263
16	Watervalweg 137		46	Riebroekersteeg 5
17	Zeeweg naast 35		47	Rodeschuurderwegje 12
18	Zeeweg 75		48	Slagsteeg 36
22	School aan de Zeeweg 98		49	Zeeweg 148 -150
23	Voetbalvereniging F.C. Horst		50	Buitenbrinkweg 41
24	Riebroekseweg 27		51	Buitenbrinkweg 81
25	Zeeweg 7		53	Oude Telgterweg 218
26	Watervalweg 98		54	Riebroekseweg 16-18
27	Slagsteeg 27-33		55	Riebroeksesteeg 31
28	Telgterweg 244		56	Volenbeekweg 50
29	Telgterweg 200 - 202		57	Watervalweg 157
30	Telgterweg 293		58	Zeeweg 162-164
31	Telgterweg 315		59	Zeeweg 144

2.1.3 Beschrijving locaties *buiten* Natura 2000-gebied

De locaties buiten Natura 2000-gebied betreffen bedrijven en woningen in het agrarisch buitengebied ten westen en zuiden van de bebouwde kom van Ermelo. De locaties hebben verschillende functies. Er zijn veel woonhuizen, agrarische bedrijven en niet agrarische bedrijven, zoals een houthandel. In de meeste gevallen bestaat de locatie uit een woonhuis, stallen of bedrijfspanden en een of meerdere percelen grasland of akkerland. Een beknopte omschrijving per bezochte locatie is opgenomen in Bijlage 2. Foto's van 49 locaties zijn terug te vinden in Bijlage 3.

2.2 Voorgenomen ingrepen

De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de voorgenomen ingreep. Tabel 2.1 geeft de ingrepen van de locaties binnen Natura 2000-gebied weer. Voor de locaties buiten Natura 2000-gebied zijn de ingrepen gesplitst in twee tabellen. Tabel 2.2 bevat de locaties waarbij de verandering in het bestemmingsplan bestaat uit de uitbreiding van de agrarische functie / het agrarisch bouwvlak. In tabel 2.3 zijn de locaties opgenomen waarbij de bestemmingsplanwijziging anders is dan de uitbreiding van agrarische functie.

Om de huidige uitbreidingen van agrarische bedrijven in een breder perspectief te plaatsen zijn in Bijlage 4 in totaal 45 locaties opgenomen die in het bestemmingsplan 'Buitengebied 1983' de bestemming agrarische doeleinden hadden en in de tussenliggende periode een woonbestemming hebben gekregen. Deze zijn als zodanig in het bestemmingsplan 'Buitengebied Midden-West' opgenomen.

Tabel 2.1. Locaties binnen Natura 2000-gebied met aangegeven de beoogde ingreep en de betreffende oppervlakte (bron: Gemeente Ermelo).

Locatie	Naam	Beoogde ingreep / wijziging in bestemmingsplan
1	Voormalige stortplaats aan de Jhr. Dr. J.C. Sandbergweg 115	Bedrijfsbestemming omzetten in bestemming natuur
19	Defensierrein aan de Leuvenumseweg	Verhogen bebouwingspercentage & bouwblokvergroting. Daarnaast realisatie hindernisbaan op een bestaand natuurkampeerterrein en bos met militair medegebruik.
20	Kleiduiven schietterrein aan de Leuvenumseweg	Bestaande activiteit wordt voor het eerst geregeld in het bestemmingsplan.
21	Motorcrossterrein aan de Drieërweg	Bestemming voor bestaande activiteit wordt voor het eerst opgenomen in het bestemmingsplan.
52	Heidegolfterrein aan de Jhr. Dr. Sandbergweg 97/97a	In ontwerpbestemmingsplan wordt de bestemming 'natuur' toegekend aan de gronden van de heidegolfbaan. De gemeente Ermelo wil nu de sinds 1923 aanwezige golfbaan (onder overgangsrecht) inclusief bijbehorende parkeerterrein en golfhut positief bestemmen. Een aantal percelen van het landgoed die in gebruik zijn als akker/moestuin/weide krijgen in het bestemmingsplan een agrarische bestemming (i.p.v. 'bos').

Tabel 2.2 Locaties met de beoogde ingreep: uitbreiding agrarische functie / agrarisch bouwvlak (bron: Gemeente Ermelo).

Locatie	Naam	Beoogde ingreep / wijziging in bestemmingsplan
12	Wijngaard a/d Telgterweg	Realiseren agrarisch bouwvlak.
24	Riebroekseweg 27	Nieuwvestiging intensieve veehouderij. Dit is via art. 19 WRO geregeld en wordt vertaald naar het bestemmingsplan.
27	Slagsteeg 27-33	Uitbreiding agrarisch bouwvlak
28	Telgterweg 244	Uitbreiding agrarisch bouwvlak
29	Telgterweg 200 - 202	Intensieve veehouderij met bouwvlakvergroting. Vergroting met 1000 m ² naar 11.400 m ²
30	Telgterweg 293	Uitbreiding agrarisch bouwvlak
31	Telgterweg 315	Uitbreiding agrarisch bouwvlak
32	Nijkerkerweg 5 - 7	Uitbreiding agrarisch bouwvlak
40	Nijkerkerweg 33	Intensieve veehouderij met bouwvakvergroting. Vergroting met 1011 m ² naar 4381 m ²
41	Nijkerkerweg 44 - 46	Intensieve veehouderij met bouwvakvergroting. Uitbreiding met 2658 m ² naar 11518 m ² (8860 m ² + 30%) .
42	Nijkerkerweg 55	Intensieve veehouderij met bouwvlakvergroting, uitbreiding met 1060 m ² naar 4590 m ²
43	Oude Telgterweg 220 - 222	Intensieve veehouderij met bouwvlakvergroting. Vergroting met 985 m ² naar 4267 m ² .
44	Oude Telgterweg 260	Intensieve veehouderij met bouwvlakvergroting. Vergroting met 336 m ² naar 5931 m ²
45	Oude Telgterweg 263	Intensieve veehouderij met bouwvlakvergroting. Vergroting met

		747 m ² naar 3241 m ²
46	Riebroekersteeg 5	Intensieve veehouderij met bouwvlakvergroting. Vergroting met 2034 m ² naar 8810 m ²
47	Rodeschuurderwegje 12	Intensieve veehouderij met bouwvlakvergroting. Vergroting met 1692 m ² naar 7332 m ²
48	Slagsteeg 36	Intensieve veehouderij met bouwvlakvergroting. Vergroting met 1534 m ² naar 6750 m ²
49	Zeeweg 148 -150	Bouwvlakvergroting intensieve veehouderij. Vergroting met 600 m ² naar 9224 m ²
50	Buitenbrinkweg 41	Uitbreiding agrarisch bouwvlak van 4500 m ² naar 5850 m ²
51	Buitenbrinkweg 81	Uitbreiding agrarisch bouwvlak van 7700 m ² naar 8400 m ²
54	Riebroekseweg 16-18	Uitbreiding agrarisch bouwvlak
55	Riebroeksesteeg 31	Uitbreiding agrarisch bouwvlak
57	Watervalweg 157	Uitbreiding agrarisch bouwvlak van 2500 m ² naar 3200 m ²
58	Zeeweg 162-164	Uitbreiding agrarisch bouwvlak van 8100 m ² naar 10530 m ²
59	Zeeweg 144	Uitbreiding glastuinbouw (hortensia kwekerij). Omzetting van 7240 m ² grasland naar 4260 m ² nieuwbouw kas, 780 m ² beplantingszone en 2200 m ² foliebassin en moerassige laagte.

Tabel 2.3 Locaties met een beoogde ingreep anders dan uitbreiding agrarische functie / agrarisch bouwvlak (bron Gemeente Ermelo).

Locatie	Naam	Beoogde ingreep / wijziging in bestemmingsplan
2	Dr. Scheurerlaan 1 en 3	Jongerencentrum omvormen naar twee 2-onder-1-kapwoningen en één vrijstaande woning.
3	Gemeentelijk opslagterrein	Voormalig agrarisch perceel omzetten naar gemeentelijk grondopslag
4	Horsterweg 151 - 153	Bedrijfsbestemming omzetten naar zes woningen.
5	Horsterweg 160 - 162	Poeliersbedrijf omzetten naar maximaal 16 woningen
6	Horsterweg 217	Kwekerij omzetten naar twee woningen (inclusief bestaande bedrijfswoning).
7	Horsterzoomweg 20	Sloop noodwoning, realisatie woning en landschappelijke inpassing
8	Oude Nijkerkerweg 23	Realisatie nieuw landgoed met landhuis en functieverandering van agrarisch bedrijf naar wonen
9	Oude Telgterweg 214	Sloop noodwoning en zomerhuisje, bouw kleine woning
10	Oude Telgterweg 290	Uitbreiding opslagterrein t.b.v. bouwmaterialenhandel op agrarische gronden met landschappelijke inpassing door bestemming 'bos' rondom het opslagterrein.
11	Patrijzenhof/Volenbeekweg	Woonwagencentrum omzetten naar acht woningen
13	Rodeschuurwegje 26-28	Uitbreiden bestemmingsvlak loonbedrijf. Max 1300 m ² nieuwe bebouwing + groter bestemmingsvlak t.b.v. loon- en aannemingsbedrijf grond-, weg- en waterbouw + milieustraat
14	Ruigehoekweg 4	Twee bestaande noodwoningen vervangen voor één nieuwe

15	Telgterweg 254	Bouw extra woningen (3 onder 1 kap) en slopen opstallen
16	Watervalweg 137	Realiseren van maximaal vier woningen op plek van bedrijf
17	Zeeweg naast 35	Realiseren van één woning
18	Zeeweg 75	Vergroten van bestemmingsvlak en bouwvlak
24	School aan de Zeeweg 98	Uitbreiding bouwmogelijkheden door bouwblokvergroting en verhoging van het bebouwingspercentage.
23	Voetbalvereniging F.C. Horst	Bestaande parkeerterrein t.b.v. voetbalclub aan de overzijde van de Buitenbrinkweg wordt voor het eerst geregeld in het bestemmingsplan.
25	Zeeweg 7	Drie woningen op plek van houthandel
26	Watervalweg 98	Functieverandering naar wonen
33	Zeeweg 152, 152a en 154	Uitbreidingsmogelijkheden niet agrarische activiteiten: veren- en donsverwerkingsbedrijf
34	Zeeweg 158	Uitbreidingsmogelijkheden niet agrarische activiteiten: Bedrijven, agrarisch loon- en grondverzetbedrijf
35	Telgterbuurtweg 30	Uitbreidingsmogelijkheden niet agrarische activiteiten: Uitbreiding tuincentrum
36	Watervalweg 132	Uitbreidingsmogelijkheden niet agrarische activiteiten: Aanwezige houthandel positief bestemmen
37	Korpersteeg 24	Uitbreidingsmogelijkheden niet agrarische activiteiten: Functieverandering naar bedrijven, zakelijk dienstverlening.
38	Oude Telgterweg 216	Uitbreidingsmogelijkheden niet agrarische activiteiten: functieverandering naar vlees verwerkend bedrijf.
39	Nijkerkerweg 65-67 Aalbertshoeve	Recreatieve tak (logeerboerderij en dagactiviteiten) aanmerken als zelfstandige functie (recreatie) in plaats van nevenactiviteit. Uitbreiding van maximaal 30% van de bebouwing (285 m ³).
53	Oude Telgterweg 218	Uitbreiding tuincentrum van 650 m ² naar 2500 m ² + nieuwe bedrijfswoning.
56	Volenbeekweg 50	Realisatie nieuwe woning in ruil voor sloop 450 m ² bebouwing en 2500 m ² bosaanplant.

2.3 Mogelijke effecten

De volgende mogelijke effecten worden in dit rapport beschreven en hieronder toegelicht:

- Verlies van areaal / biotoop.
- Verstoring door beweging, licht en geluid gedurende de werkzaamheden.
- Verstoring door beweging, licht en geluid in de gebruiksfase.
- Samenhang / versnippering.
- Emissies

Ruimtebeslag van de ingreep

Het ruimtebeslag van de ingreep is de oppervlakte of inhoud van de ingreep in het plangebied. Door het aangeven van het ruimtebeslag kan nagegaan worden of er sprake is van verlies van areaal of biotoop van voor het Natura 2000-gebied

kwalificerende habitats of soorten. Ruimtebeslag wordt alleen in beschouwing genomen bij de locaties 1, 19, 20, 21 en 52 die binnen Natura 2000-gebied vallen.

Verstoring tijdens werkzaamheden

Verstoring die kan optreden gedurende de werkzaamheden wordt voornamelijk veroorzaakt door geluid, verlichting en verkeersbewegingen.

Toekomstig gebruik

Het toekomstig gebruik zijn voor de verschillende locatie verschillend. Het kan gaan om uitbreiding van bouwoppervlak ten gunste van uitbreiding bedrijfsvoering of ten behoeve van wonen, schaalvergroting bedrijfsvoering, voortzetting huidig gebruik, uitbreiding intensieve veehouderij, etc.

Samenhang / versnippering

Versnippering ontstaat als er barrières in het landschap voorkomen tussen (deel)habitats of biotopen. Gevolgen hiervan kunnen zijn dat er geen genetische uitwisseling plaats kan vinden tussen metapopulaties van soorten die daardoor (meer) kwetsbaar worden. Ook kunnen verbindingroutes tussen foerageergebieden en verblijfsgebieden van een soort de overlevingskansen verkleinen. Door verbindingzones in het landschap te creëren kan meer samenhang bewerkstelligd worden en een bijdrage geleverd worden aan het behoud van soorten. Of in gebied de samenhang door de ingreep wordt beïnvloed hangt samen met de doelstellingen die voor dat Natura 2000-gebied of Ecologische Hoofd Structuur zijn geformuleerd.

Emissies

Als gevolg van wijzigingen in het gebruik in een gebied kan een toename emissies (uitstoot van stoffen) ontstaan. Emissie zijn mogelijk via de lucht (N, andere stoffen) en naar grondwater. Effecten als gevolg van veranderingen in emissies kunnen een rol spelen bij uitbreiding van intensieve veehouderij. Bij de overige bestemmingen worden op voorhand geen veranderingen in emissies verwacht.

Grondwater

Mogelijke gevolgen op de grondwaterstand zijn verlaging of verhoging. Daarnaast kan de invloed van kwel groter of kleiner worden door veranderde grondwaterstroming waardoor tevens de waterkwaliteit verandert. Veranderingen in grondwaterstand kunnen optreden op locaties waar door uitbreiding van bouwoppervlak er veranderingen in infiltratieoppervlak optreden. Bij de meeste locaties is sprake van uitbreiding van bouwoppervlak.

Overige effecten

Ten aanzien van de volgende parameters worden op voorhand geen relevante effecten op beschermde soorten verwacht:

- Trillingen.
- Verkeersintensiteiten buiten het plangebied.

Deze parameters zijn in deze studie verder buiten beschouwing gelaten.

3 Toetsing Flora- en faunawet

3.1 Flora

In het westelijke buitengebied komt koningsvaren voor. Deze soort is karakteristiek voor vochtige (oude) bossen, en is beschermd conform Tabel 1 van de Flora- en faunawet. In Zoon (2007) worden geen andere plantensoorten vermeld die een beschermde status hebben. Een steekproef naar beschikbare gegevens op het Natuurloket in kilometerhokken in het westelijke gebied levert in totaal maximaal 2 beschermde soorten uit Tabel 1 op.

In het oostelijke bosrijke gebied worden door Zoon (2007) geen beschermde plantensoorten genoemd. Het nalopen bij het Natuurloket van enkele kilometerhokken waarin (ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien) levert het volgende op. Het kmhok 173-478 waarin locatie 20 (kleiduivenschietterrein) ligt, is niet op plantensoorten onderzocht. Het kilometerhok 173-479 waarin locatie 19 (Defensieterrein) is gelegen is geen informatie beschikbaar bij het Natuurloket. Het Ministerie van Defensie heeft het betreffende terrein geïventariseerd, uit deze gegevens blijkt dat geen beschermde plantensoorten zijn aangetroffen (Ministerie van Defensie, 2006). Locatie 1 (Voormalige stortplaats) is gelegen in kilometerhok 175-479 en er zijn bij het Natuurloket drie plantensoorten bekend uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet. In het kilometerhok 174-476 waarin locatie 21 (Motorcrossterrein) gelegen is, zijn geen beschermde plantensoorten bekend. De kilometerhokken aan de zuidzijde van de Groevenbeekse heide leveren ook geen meldingen van strikt(er) beschermde plantensoorten.

Op grond van de beschikbare informatie uit onderzoeken en de globale informatie uit het Natuurloket is het voorkomen van strikt(er) beschermde plantensoorten binnen of nabij de diverse planlocaties uit het BMW niet aannemelijk. Het is dan ook niet te verwachten dat verbodsbepalingen ten aanzien van strikt(er) beschermde plantensoorten worden overtreden.

Ten aanzien van beschermde plantensoorten uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkelingen.

3.2 Ongewervelden

Het strikt beschermde *vliegend hert* is met een beperkt aantal waarnemingen bekend in de regio van Ermelo (Zoon, 2007). Het betreffen hier uitzwermende exemplaren van elders op de Veluwe. Incidentele exemplaren (larven en volwassen dieren) kunnen worden aangetroffen in of op oud rottend eikenhout. De kans op het overtreden van verbodsbepalingen is nihil in het westelijke buitengebied en relatief klein in het oostelijke bosrijke gebied van het plangebied.

Ten aanzien van *libellen* zijn alleen de wateren waarin libellen geschikt voortplantingswater vinden van belang. In het oostelijke deel van het plangebied is zeer weinig geschikt voortplantingswater aanwezig, op enkele vennen na. Op deze locaties zijn geen beschermde libellen aangetroffen, hoewel er weinig onderzoeken zijn uitgevoerd (Zoon, 2007). Op pagina 10 van Zoon (2007) wordt de bedreigde

libellensoort tengere pantserjuffer abusievelijk als beschermd conform de Flora- en faunawet aangemerkt. Het westelijk deel van het plangebied bevat plaatselijk geschikte wateren, maar ook hier zijn geen beschermde libellen aangetroffen (echter niet alle wateren zijn onderzocht). Voorzover bekend worden middels het bestemmingsplan geen ontwikkelingen voorzien waarbij wateren worden aangetast. Het is dan ook niet aannemelijk dat voor libellen verbodsbepalingen overtreden worden.

Op de Ermelose Heide komt het strikt beschermde *heideblauwtje* voor (Zoon, 2007). Deze soort is honkvast en prefereert habitats met een natte tot vochtige bodem met heide, brem en andere vlinderbloemigen. Op locaties in de nabijheid van de Ermelose heide waar dergelijke biotopen aanwezig zijn, kan het heideblauwtje worden aangetroffen. Voor zover bekend zijn dergelijke biotopen niet aanwezig in de locaties 1, 19, 20 en 21 die in de omgeving van de Ermelose heide liggen. Het is dan ook niet aannemelijk dat voor het heideblauwtje verbodsbepalingen worden overtreden. Op locatie 52 (heidegolfterrein) komt heideblauwtje wel voor (Natuurwinst, 2008). Op die locatie vindt geen ingreep plaats naast het reguliere beheer. Op de Groevenbeekse heide is het voorkomen van een strikt(er) beschermde dagvlindersoort bekend op het Natuurloket, het betreft recente gegevens. Er zijn geen ontwikkelingen in de directe nabijheid van de Groevenbeekse heide waar geschikt leefgebied voor strikt(er) beschermde dagvlindersoorten aan de orde is. Andere beschermde soorten dagvlinders zijn niet bekend binnen het plangebied, en worden op grond van de aanwezige biotopen in het plangebied niet verwacht.

3.3 Vissen, amfibieën en reptielen

Voor strikt(er) beschermde vissoorten zijn alleen geschikte voortplantingswateren van belang. Uit enkele beken in het westelijk buitengebied is het voorkomen van strikter beschermde soorten bermpje, kleine modderkruiper en rivierdonderpad bekend (Zoon, 2007). Voorzover bekend worden middels het bestemmingsplan geen ontwikkelingen voorzien waarbij wateren worden aangetast. Het is dan ook niet aannemelijk dat voor deze vissen verbodsbepalingen overtreden worden.

Voor strikt(er) beschermde soorten amfibieën zijn alleen geschikte voortplantingswateren van belang. Van de omgeving van Klarenbeek is het voorkomen van kamsalamander bekend binnen het plangebied van het Bestemmingsplan BMW. De waarnemingen van alpenwatersalamander, heikikker en rugstreeppad zijn afkomstig uit het oostelijke deel van de gemeente en liggen buiten de plangrens (Zoon, 2007). Voorzover bekend worden middels het bestemmingsplan geen ontwikkelingen voorzien waarbij wateren worden aangetast. Het is dan ook niet aannemelijk dat voor kamsalamander verbodsbepalingen overtreden worden.

Binnen het grondgebied van Ermelo komen vijf soorten reptielen voor: zandhagedis, hazelworm, levendbarende hagedis, adder en gladde slang. Mogelijk komt de ringslang ook nog aan de oostzijde van het plangebied voor, dit is niet bekend. De reptielen zijn beperkt tot het Veluwemassief en de bosrijke uitlopers daarvan. In het westelijk buitengebied van Ermelo komen geen reptielen voor (Zoon, 2007).

Binnen het bestemmingsplan zijn locaties opgenomen die in of op de rand van het leefgebied van reptielen liggen, zijnde in ieder geval de locatienummers 1, 5, 9, 16, 19, 20, 21, 26 en 36. Deze locaties bevatten bovendien allen een in meer of mindere mate geschikt leefgebied voor reptielen. Het betreft hier met name locaties binnen het Veluwemassief en de bosrijke uitlopers. Afhankelijk van de voorziene ontwikkeling bestaat een kans dat verbodsbepalingen worden overtreden. Per locatie dient onderzocht te worden of het specifieke voortplantingslocaties betreft of leefgebied in brede zin. Een ontheffingsaanvraag ten aanzien van de Flora- en faunawet kan aan de orde zijn.

Op locatie 52 is de aanwezigheid van zandhagedis en hazelworm bekend (Natuurwinst, 2008), maar hier vindt geen ruimtelijke ontwikkeling plaats.

3.4 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats²

Vogelsoorten die in deze categorie vallen en waarvan bekend is dat deze binnen het plangebied voorkomen zijn (Zoon, 2007; med. gemeente Ermelo): bosuil, ransuil, steenuil, kerkuil, groene specht, zwarte specht, kleine bonte specht, raaf, boerenwaluw, huiswaluw, boomvalk en havik.

Op locaties waar niet voorkomen kan worden dat bomen worden gekapt waarin vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn van deze vogelsoorten, zal ontheffing noodzakelijk zijn.

3.5 Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied komen volgens Zoon (2007) de volgende strikt(er) beschermde soorten grondgebonden soorten zoogdieren voor: das (Tabel 3), boommarter (Tabel 3), wild zwijn (Tabel 2), edelhert (Tabel 2). Eekhoorn (Tabel 2 Flora- en faunawet) komt ook voor op het Veluwemassief. Deze soort wordt in mindere mate ook plaatselijk in bosrijke locaties in het buitengebied verwacht, met name de locaties die in verbinding staan met de Veluwe. Zoon (2007) verwacht dat de strikt beschermde waterspitsmuis in het westelijk buitengebied plaatselijk voorkomt bij kwelsloten en bij de Leuvenumse beek.

Voor das is met name belangrijk dat belangrijke verbindingroutes vanaf de burchten naar goede foerageergebieden niet worden aangetast. Het instandhouden van migratieroutes (langs heggen, bosranden en struwelen) en het beschikbaar houden van voedselrijke graslanden is van groot belang. Ook burchten zelf mogen niet worden

² Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: ooievaar, blauwe reiger, zwarte specht, groene specht, grote bonte specht, middelste bonte specht, kleine bonte specht, steenuil, ransuil, bosuil, kerkuil, oehoe, rode wouw, zwarte wouw, buizerd, wespandief, sperwer, havik, zeearend, torenvalk, boomvalk, gierwaluw, boerenwaluw, huiswaluw, grote gele kwikstaart, raaf, zwarte kraai en roek

aangetast. De bekende bewoonde burchten liggen met name aan de rand van de Veluwe en in het westelijke buitengebied in bosrijke locaties (zoals bij Horst). De ruimtelijke ontwikkelingen die het bestemmingsplan BMW mogelijk maakt betreffen geen grootschalige landschappelijk ingrijpende zaken. Echter de veelheid aan kleine verstoringen die het bestemmingsplan mogelijk maakt in het westelijk buitengebied, maakt dat het leefgebied van de das wel extra aandacht behoeft. Vooralsnog is het per individueel plan niet aannemelijk dat verbodsbepalingen worden overtreden, maar gezamenlijk (cumulatief) kan het een achteruitgang van beschikbaar leefgebied in het westelijke buitengebied betekenen. Locaties 7 en 23 liggen in de nabijheid (<500 m) van bewoonde burchten en kunnen op grond van de inrichting deel uitmaken van het leefgebied, waarbij alleen nr. 23 een vrij groot oppervlakte betreft (voetbalvelden FC Horst, de verharde parkeerplaats vormt geen geschikt foerageergebied). De bewoonde burcht in de bospercelen van Klarenbeek ligt ook in de omgeving (500-1000 m) van meerdere locaties langs de Oude Telgterweg en de Watervalweg. De bekende bewoonde dassenburchten in de oostelijke helft van de gemeente bevinden zich veelal in de bosrand aan de grens van het plangebied. De locaties die binnen de Veluwe voorzien zijn, liggen niet vlakbij (<500 m) bewoonde burchten, locaties 19 en 21 liggen op circa 1000 m van een bewoonde burcht. Echter, ook hier is de kans op overtredingen van verbodsbepalingen erg klein.

Met betrekking tot boommarter en eekhoorn moet rekening gehouden worden met verblijfplaatsen, vooral bomen met holten en eekhoornnesten in de boomkroon. Wanneer niet kan worden voorkomen dat dergelijke bomen moeten verdwijnen, is een ontheffingsaanvraag aan de orde.

Wild zwijn en edelhert hebben geen vaste verblijfplaatsen en hun voorkomen is beperkt tot het Veluwemassief, hoewel wilde zwijnen ook in de bosrijke uitlopers langs de dorpsranden voorkomen (Koopman, 2009b). Voorkomen moet worden dat de dieren onnodig worden verstoord.

3.6 Vleermuizen

Binnen het plangebied komen volgens Zoon (2007) de volgende soorten vleermuizen voor: meervleermuis, watervleermuis, laatvlieger, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en baardvleermuis. Tevens komt volgens Limpens *et al.* (1997) ook ruige dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis voor, de franjestaart is hoofdzakelijk bekend in winterverblijven (waaronder Oud Groevenbeek).

Een deel van deze soorten verblijft in bomen gedurende de zomer (en winter). Op locaties waar kap van bomen plaatsvindt, moet rekening gehouden worden met mogelijke verblijfplaatsen. Het betreft hier vooral bomen met holten en spleten. Wanneer niet kan worden voorkomen dat dergelijke bomen moeten verdwijnen, is een ontheffingsaanvraag aan de orde.

Een ander deel van deze soorten vleermuizen verblijft hoofdzakelijk in gebouwen (gewone dwergvleermuis, meervleermuis, laatvlieger). Op locaties waar sloop van gebouwen plaatsvindt, moet rekening gehouden worden met mogelijke verblijfplaatsen. Het betreft hier met name panden met toegankelijke spouwmuren, zolders en boeiborden. De aanwezigheid van een pannendak vergroot ook de kans op

verblijfplaatsen, hoewel ook regelmatig kolonies onder platte daken worden aangetroffen. Nader onderzoek kan uitwijzen of een dergelijk pand in gebruik is als verblijfplaats. Een ontheffing is aan de orde wanneer het pand als verblijfplaats (kolonielocatie) in gebruik is.

Trekroutes en paarlocaties zijn niet beschermd, maar ingrepen kunnen in sommige gevallen (in)directe effecten veroorzaken op dergelijke locaties. In zeer ongunstige gevallen kan zelfs een lokale populatie hier sterke hinder van ondervinden, bijvoorbeeld wanneer er geen alternatieve routes beschikbaar zijn om een belangrijk jachtgebied te bereiken.

3.7 Conclusies

Overtredingen verbodsbepalingen

Flora: het is niet te verwachten dat verbodsbepalingen ten aanzien van strikt(er) beschermde plantensoorten worden overtreden.

Ongewervelden: de kans op het overtreden van verbodsbepalingen voor vliegend hert is relatief klein. Voor libellen en heideblauwtje is het niet aannemelijk dat verbodsbepalingen worden overtreden.

Vissen: het is niet aannemelijk dat voor deze vissen verbodsbepalingen overtreden worden.

Amfibieën: het is niet aannemelijk dat voor kamsalamander verbodsbepalingen overtreden worden. Andere strikt(er) beschermde soorten komen binnen het plangebied niet voor.

Reptielen: er is een kans dat verbodsbepalingen worden overtreden bij locaties die gesitueerd zijn in het verspreidingsgebied van reptielen. Afhankelijk van de voorziene ontwikkeling kan een ontheffingsaanvraag aan de orde zijn.

Vogels: op locaties waar niet voorkomen kan worden dat bomen worden gekapt waarin vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn van vogelsoorten, zal ontheffing noodzakelijk zijn.

Grondgebonden zoogdieren: vooralsnog is het per individueel plan niet aannemelijk dat verbodsbepalingen worden overtreden voor de das, maar gezamenlijk (cumulatief) kan het een lichte achteruitgang van beschikbaar leefgebied in het westelijke buitengebied betekenen. Op de Veluwe is de kans erg klein dat verbodsbepalingen ten aanzien van das worden overtreden. Wanneer niet kan worden voorkomen dat bomen met verblijfplaatsen van boomarter en/of eekhoorn moeten verdwijnen, is een ontheffingsaanvraag aan de orde.

Vleermuizen: op locaties waar niet kan worden voorkomen dat verblijfsbomen moeten verdwijnen, is een ontheffingsaanvraag aan de orde. Dit geldt ook voor sloop van gebouwen met vaste verblijfplaatsen.

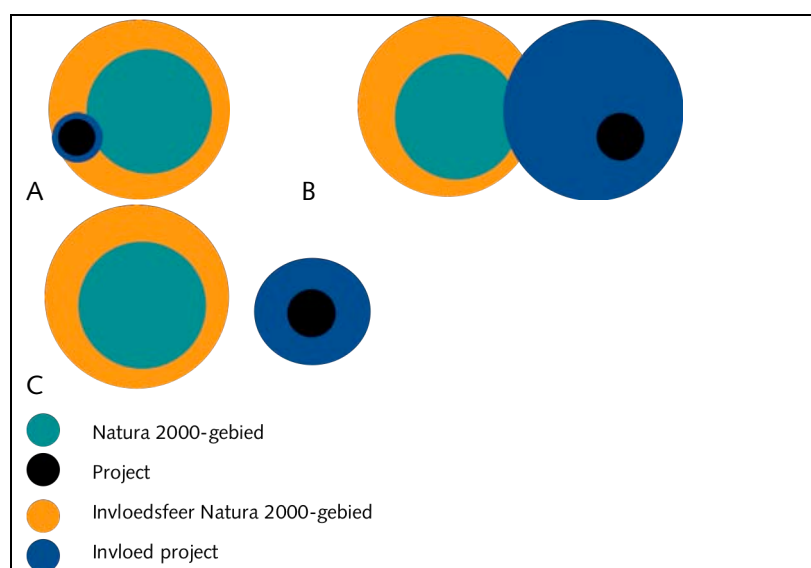
4 Toetsing Natuurbeschermingswet

4.1 Inleiding en leeswijzer

In paragraaf 4.2 en 4.3 worden de gebiedendocumenten voor de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwrandmeren samengevat. Hierin is de begrenzing van het gebied, de kernopgaven en instandhoudingsdoelen voor de betreffende Habitattypen, Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten opgenomen.

In paragraaf 4.4 worden de (mogelijke) effecten van de bestemmingsplanwijzigingen besproken op locaties die binnen Natura 2000-gebied de Veluwe liggen. In paragraaf 4.5 worden de (indirecte) effecten beschreven van de bestemmingsplanwijzigingen op locaties die buiten de beide Natura 2000-gebieden liggen. De toetsing vindt plaats op basis van gegevens uit het rapport 'Effecten op beschermde soorten en habitattypen Buitengebied Midden-West' (Emond *et al.*, 2008), het rapport 'Motorcrossterrein De Leemkuil te Ermelo en de effecten op Natura 2000-gebied de Veluwe' (Van der Valk & Inberg, 2008) en het conceptrapport 'Effecten Kleiduivenschieterrein en nieuwe hindernisbaan Defensieterrein te Ermelo op Natura 2000-gebied Veluwe' (Koopman & Inberg, 2009a).

De invloedssfeer van een project in algemene zin kan middels de modellen in figuur 4.1 weergegeven worden. De afstand tussen het projectgebied en de begrenzing van een Natura 2000-gebied is hierbij van belang. Locaties 16, 26 en 36 grenzen aan het Natura 2000-gebied Veluwe. De effecten van ingrepen op deze locaties kunnen beschouwd worden als variant A van figuur 4.1. Uit Bijlage 6 blijkt dat de meeste locaties op zodanige afstand van de Natura 2000-gebied Veluwe en Veluwrandmeren liggen dat de invloed beschouwd kan worden zoals in variant B of C van de onderstaande figuur 4.1.



Figuur 4.1 Mogelijke invloedssfeer van een project ten op zicht van een Natura-2000 gebied (LNV, 2005b).

4.2 Natura 2000-gebied Veluwerandmeren (nr. 76)

De Veluwerandmeren zijn grote ondiepe zoetwatermeren die zijn ontstaan bij de drooglegging van de polder Oostelijk Flevoland in 1957. Sinds de waterkwaliteit (vanaf de jaren '90) aan het verbeteren is, komen watervegetaties in toenemende mate voor. Deze vegetaties vormen een belangrijke voedselbron voor diverse soorten watervogels en leefgebied voor vissen als kleine modderkruiper.

Hieronder is een overzicht gegeven van de habitats en soorten waarvoor het gebied is of zal worden aangewezen (LNV, 2006a).

<i>habitattypen</i>		
H3140	Kranswierwateren	
H3150	Van nature eutrofe meren	
<i>soorten</i>		
kleine modderkruiper		
meervleermuis		
rivierdonderpad		
<i>broedvogels:</i>		
roerdomp	grote karekiet	
<i>niet broedvogels:</i>		
fuut	aalscholver	grote zilverreiger
lepelaar	kleine zwaan	smient
krakeend	pijlstaart	slobeend
krooneend	tafeleend	kuifeend
brilduiker	nonnetje	meerkoet
grote zaagbek		

De kernopgaven zijn:

- Herstel van een evenwichtig systeem met goede waterkwaliteit voor waterplanten, vissen en schelpdieren mede ten behoeve van vogels zoals kleine zwaan, tafeleend, kuifeend en nonnetje.
- Behoud van voldoende open water met ruiplaatsen en rustgebieden voor watervogels.
- Vorming van moeras aan de randen van de meren voor land-water interactie, paaigebied van vis, leefgebied voor de noordse woelmuis en ten behoeve van moerasvogels.

Instandhoudingsdoelen habitattypen

- Ten aanzien van de habitattypen H3140 en H3150 geldt als doel behoud oppervlakte en kwaliteit.

Instandhoudingsdoelen soorten

- Ten aanzien van de kleine modderkruiper, rivierdonderpad en meervleermuis, is als doel geformuleerd behoud omvang en kwaliteit leefgebied.
- Voor broedvogels is als doel geformuleerd uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied.

Voor niet-broedvogels is de doelstelling behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

4.3 Natura 2000-gebied Veluwe (nr. 57)

De Veluwe bestaat uit stuwwallen en smeltwaterafzettingen. Later zijn de dekzanden löss en stuifzanden ontstaan. Een groot deel van de Veluwe is tegenwoordig bebost (ca. 73.000 ha), waarvan ongeveer een kwart loofbos en driekwart naaldbos. De niet beboste delen betreffen vooral droge heide en stuifzanden als het Kootwijkerzand en het Hulsthorsterzand. Het gebied is of zal worden aangewezen voor de volgende habitattypen en soorten (LNV, 2006b). Op internet is het ontwerpbesluit digitaal beschikbaar (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

<i>habitattypen</i>		
H2310	stuifzandheiden met struikhei	
H2320	binnenlandse kraaihei begroeiingen	
H2330	zandverstuivingen	
H3130	zwakgebufferde vennen	
H3160	zure vennen	
H4010_A	vochtige heiden (hogere zandgronden)	
H4030	droge heiden	
H5130	jeneverbesstruwelen	
H6230	heischrale graslanden	
H6410	blauwgraslanden	
H7110_B	actieve hoogvenen (heideveentjes)	
H7150	pioniervegetaties met snavelbiezen	
H9120	beuken-eikenbossen met hulst	
H9160_A	eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	
H9190	oude eikenbossen	
H91E0_C	vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	
<i>soorten</i>		
drijvende waterweegbree	meervleermuis	vliegend hert
kamsalamander	gevlekte witsnuitlibel	beekprik
<i>broedvogels</i>		
wespendief	nachtswaluw	
ijsvogel	draaihals	
zwarte specht	boomleeuwerik	
duinpieper	roodborsttapuit	
tapuit	grouwe klauwier	
<i>niet-broedvogels</i>		
geen		

De volgende kernopgaven zijn voor de Veluwe geformuleerd:

- Verbetering van de waterkwaliteit en morfodynamiek, inclusief toestroom van grondwater, ten behoeve van beken en riviertjes met waterplanten (water-anonkels) en soorten als drijvende waterweegbree.
- Kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen (heideveentjes) in heideterreinen en bossen.
- Het vergroten van het areaal stuifzandheiden met struikhei, binnenlandse kraaihei-begroeiingen, droge heiden en zandverstuivingen en het verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede ten behoeve van vogelsoorten als duinpieper, korhoen, nachtswaluw, draaihals en tapuit.

- Het verbinden van heide- en stuifzandencomplexen met het oog op de fauna.
- De vergroting van het areaal gevarieerde zandverstuivingen met overgangen naar droge heiden en open bossen, mede als leefgebied van de draaihal, tapuit, duinpieper en nachtzwaluw.
- Het behoud van het areaal oude eikenbossen en verbeteren van de kwaliteit, ook als habitat voor vliegend hert.

Instandhoudingsdoelen habitattypen

- Ten aanzien van habitatype H2310, H2330, H4010_A, H4030, H6230, H6410, H7110_B, H7150, H9190 en H91E0_C is als doel gesteld uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Ten aanzien van habitatype H3160 en H5130 is als doel gesteld behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Ten aanzien van habitatype H9120 en H9160_A is als doel gesteld uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.
- Ten aanzien van habitatype H2320 en H3130 is als doel gesteld behoud oppervlakte en kwaliteit.

Instandhoudingsdoelen soorten

- Ten aanzien van draaihal, duinpieper, tapuit en grauwe klauwier gelden uitbreidingsdoelstellingen. Ten aanzien van de andere soorten is als doel gesteld behoud omvang en kwaliteit leefgebied.
- Ten aanzien van de drijvende waterweegbree, vliegend hert, gevlekte witsnuitlibel en beekprik is als doel gesteld verbetering kwaliteit of vergroting leefgebied.
- Ten aanzien van de kamsalamander en meervleermuis is als doel gesteld behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

4.4 Effecten op soorten en habitats Veluwe, locaties binnen N2000

4.4.1 Huidig gebruik locaties 20, 21 en 52

Het gebruik van locatie 20 (**kleiduvenschietterrein** sv Piet Cronjé) gaat al terug tot minstens 1900. Het gebruik van locatie 21 (**motorcrossterrein** VolGas) gaat terug tot 1969. Locatie 52 (golfbaan) is al sinds 1923 in gebruik. De locaties vallen dus onder de noemer “bestaand gebruik” zoals gedefinieerd in de Natuurbeschermingswet 1998, artikel 1, letter n: “een activiteit, die al dan niet jaarlijks vergunning behoeft, en op het moment van aanwijzing van een gebied als beschermd natuurgebied of ter uitvoering van richtlijn (EEG) nr. 79/409 of richtlijn (EEG) nr. 92/43 bestond en sedertdien onafgebroken heeft plaatsgevonden”.

Het gebruik valt ook onder de definitie van bestaand gebruik conform de wetswijziging die op 1 februari 2009 van kracht is geworden:

“ 1°. iedere handeling die voor 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd, en

2°. iedere handeling die na 1 oktober 2005 is aangevangen en werd verricht op het moment van aanwijzing van een gebied als beschermd natuurmonument, op het moment van aanwijzing van een gebied ter uitvoering van artikel 4 van richtlijn 79/409/EEG, of op het moment van aanmelding van een gebied bij de Europese Commissie ter uitvoering van artikel 4, eerste lid, van richtlijn 92/43/EEG en die sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd.”

Volgens de gangbare interpretatie van het Kokkelvisserijarrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen moet iedere activiteit, waarvoor periodiek vergunning moet worden aangevraagd, beschouwd worden als een (nieuw) plan of project, conform leden 3 en 4 van artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Dat wil zeggen dat een “habitattoets” moet worden uitgevoerd, om de zekerheid te verkrijgen dat het plan of project geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden veroorzaakt. Als dat (mogelijk) wel het geval is, kan het plan of project slechts onder strikte voorwaarden worden toegestaan.

Zo’n project valt in Nederland onder de bepalingen van artikel 19d e.v. van de Natuurbeschermingswet 1998. Als het plan of project (mogelijk) negatieve effecten heeft op het genoemde gebied, is een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet vereist. Ook kunnen maatregelen om negatieve effecten te voorkomen, ter verminderen of te compenseren nodig zijn. Voor een nadere uitleg van het wettelijk kader, zie Bijlage 1.

Hoewel het **kleiduvenschieten**, het **motorcrossen** en de **golfbaan** voldoen aan de definities voor bestaand gebruik, dienen de activiteiten toch als “nieuwe activiteit” te worden beoordeeld, omdat er een nieuwe bestemming aan de locaties wordt afgegeven. Daarbij moet goed voor ogen worden gehouden dat er in ecologische zin niets verandert. Het gebruik van het terrein zal door de wijziging van bestemming niet veranderen. In ecologische zin moet dus worden beoordeeld of de voortzetting van het huidige gebruik in strijd kan zijn met de instandhoudingsdoelen voor de habitattypen en soorten waarvoor de Veluwe is of wordt aangewezen.

Samenvattend kan dus gesteld worden: doordat de gemeente voornemens is het kleiduivenschietterrein en de golfbaan in het bestemmingsplan op te nemen, is sprake van een toetsingsmoment. Dit staat los van de definitie 'huidig gebruik'.

De aanleg van de **nieuwe hindernisbaan** in het bos valt onder ruimtelijke ontwikkeling en daarmee per definitie toetsingsplichtig.

Bureau Waardenburg heeft in 2008 reeds voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 voor **locatie 21 (motorcrossbaan)** opgesteld (Van der Valk & Inberg, 2008) in opdracht van MC VolGas. Op 15 april 2009 is de aanvraag van MC VolGas voor een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 door Provincie Gelderland geweigerd (Provincie Gelderland, 2009).

Daarnaast voert Bureau Waardenburg op dit moment een verstorings- en verslechteringsstoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 uit voor de **locaties 19 en 20**, zijnde de hindernisbaan van Defensie en het kleiduivenschietterrein (Koopman & Inberg, 2009a).

Ten behoeve van locatie 52 (golfbaan) is in het voorliggende rapport de voortoets uitgewerkt.

4.4.2 Effecten locatie 1. Voormalige stortplaats

Locatie 1 betreft een oude stortplaats die wordt afgewerkt. Beschermde habitattypen of soorten zijn niet van deze locatie bekend en ook niet te verwachten. Het terrein kan in de toekomst onderdeel uitmaken van het leefgebied van beschermde soorten. Deze locatie wordt vanaf dit punt buiten beschouwing gelaten.

4.4.3 Effecten locatie 19. Nieuwe hindernisbaan

De hieronder volgende tekst ten aanzien van de effecten van locatie 19 zijn overgenomen uit Koopman & Inberg (2009a) op grond van de voorgenomen aanleg van de hindernisbaan (Defensie, 2006), hierin is de onderbouwing meer gedetailleerd terug te lezen.

Alle habitattypen van natte biotopen en bos zijn afwezig. Het open zandterrein in het midden van het gebied is als habitatype H2330 Zandverstuivingen aan te merken. Het stuifzand is beperkt van oppervlakte (circa 100 vierkante meters, zijnde de minimale oppervlakte om te kunnen kwalificeren als H2330). Daarnaast is op zeer beperkte schaal het habitatype H2310 Stuifzandheide met struikhei aanwezig. De oppervlakte is beperkt tot enkele tientallen vierkante meters. De oppervlakte is daarmee te klein om daadwerkelijk te kwalificeren als H2310 Stuifzandheiden met struikhei (Ministerie van LNV, 2008). In potentie kan zich het habitatype 2310 verder ontwikkelen en in oppervlakte toenemen. De kwaliteit zal naar verwachting niet erg hoog worden, hiervoor ontbreken de juiste ecologische omstandigheden en beheer (zaadbronnen, dynamiek, opslag struweel en jonge bomen). Het toekomstig gebruik heeft geen negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelen van het habitatype H2330 Zandverstuivingen (waarvoor de Veluwe is aangewezen) omdat bij de aanleg van de hindernisbaan middels mitigerende maatregelen dit habitatype wordt ontzien.

Van de soorten van Bijlage II, is het terrein alleen (in principe) geschikt voor vliegend hert. Waarnemingen zijn niet bekend. Indien bij de aanleg van de hindernisbaan rekening wordt gehouden met rottend eikenhout waar vliegend hert zich kan voortplanten, worden geen negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelen van deze soort verwacht. In de gebruiksfase worden hier verder geen effecten verwacht.

Er is een zeer beperkt effect op de beschikbaarheid van broedlocaties voor zwarte specht, wespandief en boomleeuwerik, als gevolg van mogelijke kap van enkele bomen en de verstoringdruk tijdens gebruiksmomenten. Hierbij is op te merken dat hier tot recent een kleine camping aanwezig was met de bijbehorende verstoringdruk. De foerageerfunctie van het gebied veranderd nihil, de locatie is op rustige momenten als jachtbiotoop beschikbaar. Er is geen sprake van significante verstoring van broedvogels. Er wordt geen effect op de populatieomvang verwacht. Het toekomstige gebruik heeft geen negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelen van zwarte specht, wespandief en boomleeuwerik. Voor de overige soorten broedvogels waarvoor de Veluwe is aangewezen heeft het terrein geen betekenis. Het uitvoeren van mitigerende maatregelen zal eventuele extra verstoring in de aanlegfase minimaliseren.

Omdat de effecten als nihil te beschouwen zijn ten aanzien van de nieuwe hindernisbaan, zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van beschermde soorten en habitats uitgesloten.

Er zijn tevens geen negatieve effecten op de Veluwe in het licht van de algemene instandhoudingsdoelen te verwachten, noch op de realisatie van de kernopgaven. Nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

In de bovenstaande conclusies ten aanzien van de effecten op de Hindernisbaan is er van uit gegaan dat de volgende maatregelen zullen worden genomen:

- Het zandige terrein weinig betreden, niet met voertuigen doorkruisen en niet als opslaglocatie in gebruik nemen.
- Uitvoeren van de aanlegwerkzaamheden in de periode september – februari.
- Behoud bomen met spechtenholten.

Omdat het optreden van negatieve effecten, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, is uitgesloten, lijkt een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet niet nodig. Het is echter aan het bevoegd gezag (provincie Gelderland) om daarover te beslissen.

4.4.4 Effecten locatie 20. Kleiduvenschietterrein

De hieronder volgende tekst ten aanzien van de effecten van locatie 20 zijn overgenomen uit Koopman & Inberg (2009a), hierin is de onderbouwing meer gedetailleerd terug te lezen.

Binnen het kleiduvenschietterrein bevinden zich geen kwalificerende habitattypen waarvoor binnen het Natura 2000-gebied Veluwe instandhoudingsdoelstellingen zijn

geformuleerd. Natuurlijke ontwikkeling van beschermde habitattypen is weinig kansrijk op grond van de kleine oppervlakte, de ligging omsloten door bos, afwezigheid van goede zaadbronnen in de nabije omgeving en huidige voedselrijkdom van de bodem. Het huidige gebruik heeft geen negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelen van de volgende habitattypen waarvoor de Veluwe is aangewezen.

Geen van de soorten van Bijlage II Habitatrichtlijn waarvoor de Veluwe is aangewezen, komt voor in of nabij het plangebied. Het terrein heeft ook geen potentie om in de toekomst leefgebied van deze soorten te vormen. Alleen indien eikopstanden tot ontwikkeling komen, is in principe leefgebied voor vliegend hert mogelijk. Echter, dit zal niet op natuurlijke wijze tot stand kunnen komen (alleen middels actieve aanplant). Het huidige gebruik heeft geen negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelen van de soorten van Bijlage II Habitatrichtlijn waarvoor de Veluwe is aangewezen.

Het terrein kan buiten de openingstijden dienst doen als foerageerlocatie als onderdeel van het leefgebied voor zwarte specht, wespandief en boomleeuwerik. Voor de andere soorten broedvogels waarvoor de Veluwe is aangewezen heeft het terrein geen betekenis. Het kleiduvenschietterrein is van zodanig kleine oppervlakte en geïsoleerd qua ligging in het bos dat het geen betekenis heeft (draagt vrijwel niets bij) in de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van broedvogels waarvoor de Veluwe is aangewezen.

Verder ligt het terrein op meer dan 1200 meter hemelsbreed vanaf de Ermelose heide. Het kleiduvenschieten is op gebruiksmomenten hoorbaar op dagen wanneer de windrichting noordelijk tot noordoostelijk is. Broedvogels zijn in principe gevoelig voor verstoring door geluid (Kleijn, 2008). De geluidsterkte zal over die afstand zodanig zijn afgezwakt dat er geen verstoringseffecten op de kwalificerende broedvogels op de Ermelose heide te verwachten zijn (Koopman & Inberg, 2009a). Significante verstoring is derhalve uitgesloten.

Als het gebruik van het terrein als kleiduvenschietlocatie zou stoppen, dan blijven de verstoringseffecten van het fietspad en de militaire kazerne alsnog bestaan.

Het broeden van de verstoringgevoelige soorten op het terrein blijft ook dan onwaarschijnlijk. Als foerageergebied blijft het van marginale betekenis.

Er zijn geen effecten te verwachten ten aanzien van het kleiduvenschietterrein. Significante negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor beschermde soorten en habitats zijn derhalve uitgesloten.

Er zijn geen negatieve effecten op de Veluwe in het licht van de algemene instandhoudingsdoelen te verwachten, noch op de realisatie van de kernopgaven.

Er zijn geen mitigerende maatregelen noodzakelijk en nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

Omdat het optreden van negatieve effecten, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, is uitgesloten, lijkt een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet voor het huidige gebruik niet nodig. Het is echter aan het bevoegd gezag (provincie Gelderland) om daarover te beslissen.

4.4.5 Effecten locatie 21. Motorcrossterrein

Het huidige gebruik heeft geen effect op het behoud van het areaal en de kwaliteit van beschermde habitattypen. Omdat De Leemkuil zich ook niet bijzonder leent voor de ontwikkeling van beschermde habitattypen, staat het huidige gebruik ook niet in de weg aan de herstelopgaven (uitbreiding en/of verbetering kwaliteit) die voor een aantal habitattypen gelden. Het huidige gebruik heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor beschermde habitattypen.

Het huidig gebruik heeft geen effect op de omvang en de kwaliteit van het leefgebied soorten van Bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor de Veluwe is of wordt aangewezen. De Leemkuil is niet geschikt voor de ontwikkeling van nieuw leefgebied voor de betreffende soorten. Het huidige gebruik heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor de soorten van Bijlage II.

Het huidig gebruik heeft geen effect op de omvang en de kwaliteit van het leefgebied soorten broedvogels, waarvoor de Veluwe is aangewezen. De Leemkuil is niet geschikt voor de ontwikkeling van nieuw leefgebied voor soorten broedvogels, waarvoor de Veluwe is aangewezen. Het huidige gebruik heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor de soorten broedvogels.

Het geluid van het motorcrossen is hoorbaar op de Ermelose heide. Echter, de geluidscontour van 45 dbA overlapt met een beperkt deel van de zuidelijke strook van de heide (Provincie Gelderland, 2009)). Dit vindt alleen plaats gedurende de 7,75 uur per week dat de crossbaan in totaal in gebruik is. Deze strook is ook in gebruik als militaire opstelstrook voor oefeningen met tanks, andere voertuigen en materieel. De 45 dbA contour zal verwaarloosbaar zijn ten opzichte van het geluid dat het militaire medegebruik op die betreffende zuidelijke strook wordt produceerd. Verder vertoont de stand van op de Ermelose heide aanwezige kwalificerende broedvogels (roodborsttapuit, nachtzwaluw, boomleeuwerik, zwarte specht en wespandief) een stabiele trend (Van Kessel *et al.*, 2008). Bovendien zijn verscheidene territoria van nachtzwaluw, roodborsttapuit en boomleeuwerik in 2007 aangetroffen in de zuidelijke strook, inclusief de opstelstrook. Zwarte specht had in 2007 ook een territorium op 1500 meter ten noordoosten van de motorcross en in 1999 een mogelijk een territorium op 500 meter ten noordwesten. Zwarte specht wordt regelmatig foeragerend op de Ermelose heide waargenomen.

De afwezige kwalificerende soorten (tapuit, grauwe klauwier, duinpieper, ijsvogel, draaihals) ondervinden geen beperking van het geluid van de crossbaan omdat het huidige militaire en recreatieve medegebruik van de Ermelose heide in combinatie met de huidige vegetatiekwaliteit reeds beperkend is voor succesvolle terugkeer.

Derhalve zal het uitstralende geluid van de motorcrossbaan niet dermate verstoring dat dit een negatief effect op het broedsucces van kwalificerende broedvogels heeft. Significante verstoring is derhalve ook niet aan de orde.

Er zijn geen effecten te verwachten ten aanzien van het motorcrossen. Significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor beschermde soorten en habitats zijn derhalve uitgesloten.

Er zijn geen negatieve effecten op de Veluwe in het licht van de algemene instandhoudingsdoelen. Het huidige gebruik heeft geen negatieve effecten op de realisatie van de kernopgaven voor de Veluwe.

Omdat het optreden van negatieve effecten, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, is uitgesloten, lijkt een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het huidige gebruik niet nodig. Het is echter aan het bevoegd gezag (de provincie Gelderland) om daarover te beslissen.

4.4.6 Effecten locatie 52. Heidegolf landgoed Ullerberg

Locatie 52 betreft een heidegolfterrein op landgoed Ullerberg. De twee heidepercelen zijn 6,3 en 8,5 ha., hierop ligt tevens het golfterrein (brochure Heidegolf Landgoed Ullerberg, 2008). Het golfterrein is iets minder dan 15 ha. In oppervlakte. Het Natura 2000-gebied Veluwe is 91.200 ha groot. De oppervlakte van het heidegolfterrein maakt slechts 0,016% hiervan uit.

Een impressie van de inrichting van het golfterrein is te vinden op internet:

www.golfarchitecturepictures.com/Web%20Galleries/Holland/Ullerberg/index.html

Het huidige gebruik van het heidegolf omvat het extensieve gebruik door de eigenaren, en het extensieve gebruik van groepen golfers gedurende het hele jaar. De baan is twee tot vier keer per maand door groepen in gebruik, gedurende de winterperiode is de frequentie lager. De groepsgrootte is maximaal 36-40 personen (maar regelmatig kleiner aantal) in verband met de beperkte grootte van het terrein. Er wordt niet vaker dan één keer per week door groepen gegolft (mond. info. dhr. H. Ter Horst, landgoed Ullerberg). Het gebied is niet voor wandelaars toegankelijk.

De vegetatie op de banen wordt maximaal 2 keer per jaar gemaaid, maar meestal is dit maar één keer per jaar. Naast de korte heidevegetatie zijn er oppervlakten heidevegetatie die mogen opgroeien, deze heide wordt circa 1x per vijf jaar gemaaid. Opschot van jonge bomen wordt handmatig tegengegaan. Het is niet bekend of de heidevegetaties (alle aanwezige ontwikkelingsstadia) gerekend mogen worden tot kwalificerende oppervlaktes van het beschermde type H4030 Droge Europese Heide, omdat de oppervlakte van relatief beperkt is (<15 ha). Er is geen vegetatiekartering beschikbaar. In de brochure over het terrein zijn twee kaartjes opgenomen waarin de algemene begroeiingstypen (heide, bos, natuurontwikkeling) zijn weergegeven. Het huidige gebruik is sinds vele jaren niet gewijzigd. Het heeft geresulteerd in de aanwezige vegetatiestructuur. Zonder het beheer (en medegebruik) als golfterrein zou het terrein zeer waarschijnlijk zijn dichtgegroeid met gras en bomen. De oudere heidevelden worden weinig betreden door golfers. Er is geen negatief effect op beschermde vegetatietypen van de Veluwe.

Op het golfterrein staan enkele naaldbomen. Verder op het landgoed zijn vooral grove den, Douglasspar, Corsicaanse den en beuk aanwezig. Vliegend hert geeft voorkeur aan oude eikopstanden. Deze zijn niet aanwezig. Het terrein heeft geen functie voor deze soort. Incidenteel kan een exemplaar aanwezig zijn, echter dit zal een uitzwermend exemplaar zijn van elders op de Veluwe. Op het landgoed zijn vier kleine vennen aanwezig. Het is niet bekend of hier kamsalamander, gevlekte witsnuitlibel en/of drijvende waterweegbree bevindt. Er zijn geen effecten van het golfen op de aanwezige vennen. Er wordt dus ook geen negatief effect op de kamsalamander, gevlekte witsnuitlibel en drijvende waterweegbree verwacht. Beken zijn afwezig, er is dus ook geen functie voor beekprik op het terrein. Op het heideterrein bevinden zich geen winterverblijfplaatsen voor meervleermuis.

Het golfterrein is een afwisselend terrein dat uit zeer korte tot meer opgaande heidevegetaties en bosranden bestaat. De hoogte van de vegetatie is echter vrij eenvormig: of zeer kort (baan) of wat hogere (oude) heide. Er groeien geen jonge bomen of struiken. De aanwezigheid van mensen op het terrein vormt een beperkende factor voor broedvogels, echter deze factor is beperkt door het extensieve gebruik van het gebied. De beheerder controleert het terrein wekelijks, naast het gebruik door de eigenaren en de groepen. Op het zeer kortgeschoren 'heidegazon' zijn geen broedvogels te verwachten. Het heideterrein met langsliggende bosranden biedt een redelijk geschikt foerageer- en/of broedbiotoop voor boomleeuwerik en nachtzwaluw, de beide heideterreinen zijn echter niet van zodanige grootte (6,3 en 8,5 ha) dat het gebruik vergeleken kan worden met bijvoorbeeld de Ermelose heide. Boomleeuwerik is in 2007 aangetroffen in de bosrand langs de voormalige vuilstort aan de noordzijde van het landgoed Ullerberg (mond. info. dhr. Y. Martens, Buiting). Nachtzwaluw is bekend van de Ermelose heide, waar meerdere broedparen aanwezig zijn (Van Kessel et al., 2008). Het terrein kan dus mogelijk door een broedpaar nachtzwaluw en/of boomleeuwerik in gebruik zijn. Roodborsttapuit wordt met name foeragerend verwacht, want het terrein is niet optimaal als broedlocatie door het ontbreken van struikjes, kleine bomen en andere uitkijkposten in de heide. Deze soort komt vrij algemeen voor op de Veluwe. Voor wespandief vormt het bos op het landgoed zelf een prima broedbiotoop, de heide vormt een geschikt jachtgebied door de relatieve rust die er heerst. Zwarte specht wordt (mond. info dhr. P. de Ruiter, beheerder landgoed Ullerberg) jaarlijks gehoord, maar weinig foeragerend waargenomen. Op zich is dit niet verwonderlijk: dood hout is op het heideterrein niet aanwezig. Andere soorten kwalificerende broedvogels worden niet broedend verwacht door de afwezigheid van geschikte vegetatietypen (tapuit, duinpieper, grauwe klauwier) of broedbiotoop (ijsvogel).

Tijdens de rustige momenten is de golfbaan als foerageergebied geheel beschikbaar, dit is dus het grootste deel van de tijd. Op momenten dat de baan in gebruik is, is dit meestal door één of enkele mensen (eigenaren). Enkele malen per maand worden groepen van maximaal (36-40 personen) toegelaten, deze maken dan per keer één dag in de week gebruik van het terrein. Deze groep zal zich verspreiden over de golfbaan, waarbij de bosranden en hoger opgroeiende heidezones worden vermeden.

Het terrein is verder ook niet opengesteld voor recreanten. De verstoring die door het gebruik plaatsvindt is dus plaatselijk en beperkt te noemen. Het is niet aannemelijk dat het gebruik van de baan zal leiden tot significante verstoring van hooguit één of enkele broedparen boomleeuwerik en nachtzwaluw.

Het huidige gebruik heeft geen significant negatief effect op de (in de omgeving) aanwezige soorten broedvogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Omdat het optreden van negatieve effecten, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, is uitgesloten, lijkt een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het huidige gebruik niet nodig. Het is echter aan het bevoegd gezag (de provincie Gelderland) om daarover te beslissen.

4.4.7 Significantie van effecten

Omdat de effecten als nihil te beschouwen zijn ten aanzien van locatie 19 (de nieuwe hindernisbaan), zijn significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van beschermde soorten en habitats uitgesloten.

Er zijn geen effecten te verwachten ten aanzien van locatie 20 (het kleiduivenschietterrein). Significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor beschermde soorten en habitats zijn derhalve uitgesloten.

Er zijn geen effecten te verwachten ten aanzien van locatie 21 (het motorcrossterrein). Significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor beschermde soorten en habitats zijn derhalve uitgesloten.

Er zijn zeer beperkte effecten te verwachten ten aanzien van locatie 52 (heidegolfterrein). Significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor beschermde soorten en habitats zijn derhalve uitgesloten.

4.4.8 Cumulatie

Omdat, mits de mitigerende maatregelen worden genomen bij locatie 21, bij locaties 1, 19 t/m 21 en 52 geen sprake is van een negatief effect, kan er ook geen sprake zijn van een cumulatief effect.

4.5 Externe werking op beide N2000-gebieden

4.5.1 Effecten locaties

In Hoofdstuk 2 in figuren 2.1, 2.2 en 2.3 is de ligging van de locaties ten opzichte van de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren aangegeven.

In de voorliggende paragraaf worden de (eventuele) externe effecten op Natura 2000-gebieden 'Veluwe' en 'Veluwerandmeren' beschreven, als gevolg van de voorgenomen ingrepen op locaties buiten de N2000-begrenzing.

Ruimtebeslag

Omdat alle in deze paragraaf besproken locaties buiten de Natura 2000-gebieden liggen, is er geen sprake van ruimtebeslag.

Verstoring tijdens werkzaamheden

De effecten van werkzaamheden zoals sloop, bouw, etc. zijn strikt lokaal van aard en over het algemeen op een geruime afstand van de beide Natura 2000-gebieden. De effecten zijn daarom als nihil of geheel afwezig te beschouwen ten aanzien van de twee beschermde gebieden.

Verstoring door toekomstig gebruik

In het merendeel van de locaties zal het toekomstige gebruik niet anders zijn dan het huidige gebruik. Er zijn hooguit lokale effecten ten gevolge van meer geluid of verlichting. De omvang van deze ingrepen zijn echter dermate klein dat geen externe effecten op de Natura 2000-gebieden te verwachten zijn.

Samenhang / versnippering

Het westelijk buitengebied heeft geen bijzondere betekenis voor de verblijfplaatsen van kwalificerende vogelsoorten voor het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. De regio is ten aanzien van de Veluwe van belang vanwege trekroutes tussen de Veluwe (waar verblijfplaatsen liggen) en de Veluwerandmeren waar de dieren foerageren, zoals meervleermuis. Er zijn geen grootschalige kap van bomen (geleiding) of grootschalige landschappelijke veranderingen voorzien. Er is dan ook geen effect te verwachten als gevolg van de onderhavige locaties uit het Bestemmingsplan Midden-West ten aanzien van samenhang en versnippering in relatie tot de Natura 2000-gebieden.

Ten aanzien van sloop van gebouwen binnen de locaties zal aandacht moeten worden besteed aan verblijfplaatsen van vleermuizen. Voor zover bekend zijn er in het plangebied geen kolonies van de meervleermuis aanwezig. Onduidelijk is of hier wel gericht onderzoek naar heeft plaatsgevonden of dat dit gebaseerd is op het ontbreken van gegronde aanwijzingen. Indien er geen gericht onderzoek heeft plaatsgevonden kunnen verblijfplaatsen van meervleermuizen in de te slopen panden niet uitgesloten worden. De kans is echter gering. Nader onderzoek is nodig. De resultaten daarvan dienen getoetst te worden aan de instandhoudingsdoelen die gericht zijn op de instandhouding van leefgebied.

Emissies

Voor 25 locaties geldt dat in het nieuwe bestemmingsplan het bouwvlak van agrarische bedrijven vergroot wordt. Het effect ten aanzien van emissies is afhankelijk van de invulling in de praktijk van de bouwvlakvergroting. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van de bouw van een emissiearme stal of een werktuigenloods. Echter, indien bouwvlakvergroting bij (intensieve) veehouderijen leidt tot een toename van emissie van eutrofiërende en verzurende stoffen, kan dit een negatief effect op voor dergelijke stoffen gevoelige vegetaties tot gevolg hebben. Dit is in principe een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van dergelijke vegetaties. Vegetaties die gevoelig zijn voor deze stoffen bevinden zowel op de Veluwe (gevoelig voor eutrofiëring: heidevegetaties, jeneverbesstruwelen) als in de Veluwerandmeren (gevoelig voor verzuring: kranswierwateren en meren met krabbenscheer en fonteinkruiden).

Op dit moment onduidelijk waar het belangrijkste deel van de emissies van Ermelose bedrijven neer slaat. Dit is onder andere afhankelijk van de meest voorkomende windrichting. Uitgangspunt om te kunnen vaststellen wat de bijdrage van de depositie in de beschermde gebieden is de huidige situatie. Aangezien de huidige achtergrondconcentratie reeds dermate hoog is, is deze reeds beperkend voor verbetering van de kwaliteit van kwetsbare habitattypen (bron Natuurcompendium). Elke bijdrage, hoe gering dan ook, kan daarom een negatief effect betekenen op kwetsbare habitattypen met een uitbreiding- of verbeterdoelstelling.

Totdat in het beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren is vastgesteld hoe zal worden omgegaan met huidige (of toekomstige) stikstofdepositie, moet elk verandering (in dit kader) getoetst worden. Er zijn op dit moment geen gegevens beschikbaar ten aanzien van emissies van de onderhavige veehouderijen. Er kan daarom geen uitspraak worden gedaan over de omvang van mogelijke veranderingen in emissies, hoe eventuele emissies zich verhouden tot de achtergrondconcentratie en eventuele effecten op kwetsbare habitattypen. Op grond van deze kennisleemte is daarom geen gefundeerde uitspraak te doen over de effecten van de emissies op de instandhoudingsdoelstellingen. Anders gezegd, het is op voorhand niet uit te sluiten dat een significant negatief effect aan de orde kan zijn.

Gemeente Ermelo heeft een notitie opgesteld waarin de visie van de gemeente is weergegeven ten aanzien van emissie. De tekst van deze notitie is opgenomen in Bijlage 5.

In Bijlage 4 is een tabel opgenomen met daarin opgenomen de agrarische bedrijven die in de afgelopen decennia de bestemming 'wonen' hebben gekregen, dus waar de emissies zijn gestopt.

Waterhuishouding

De beoogde ingrepen in het BMW zullen niet leiden tot veranderingen in de grondwaterhuishouding. Over het algemeen is de grondwaterstand in het buitengebied al laag doordat deze een agrarische functie heeft. De effecten van verandering in infiltratieoppervlak op grondwater zullen strikt lokaal zijn. Effecten met

betrekking tot de grondwaterhuishouding worden in dit rapport daarom niet nader besproken.

4.5.2 Cumulatie

In het kader van cumulatie van effecten is alleen de emissie van verzurende en vermestende stoffen uit veehouderijen van belang. Omdat hier geen gegevens over beschikbaar zijn, kan er geen uitspraak worden gedaan over de omvang van mogelijke veranderingen in emissies en hoe eventuele emissies zich verhouden tot de achtergrondconcentratie. In het kader van cumulatie van effecten kan dit dus eventuele effecten op kwetsbare habitattypen tot gevolg hebben.

Gemeente Ermelo heeft een notitie opgesteld waarin de visie van de gemeente is weergegeven ten aanzien van emissie van (intensieve) veehouderijen. De tekst van de notitie is opgenomen in Bijlage 5.

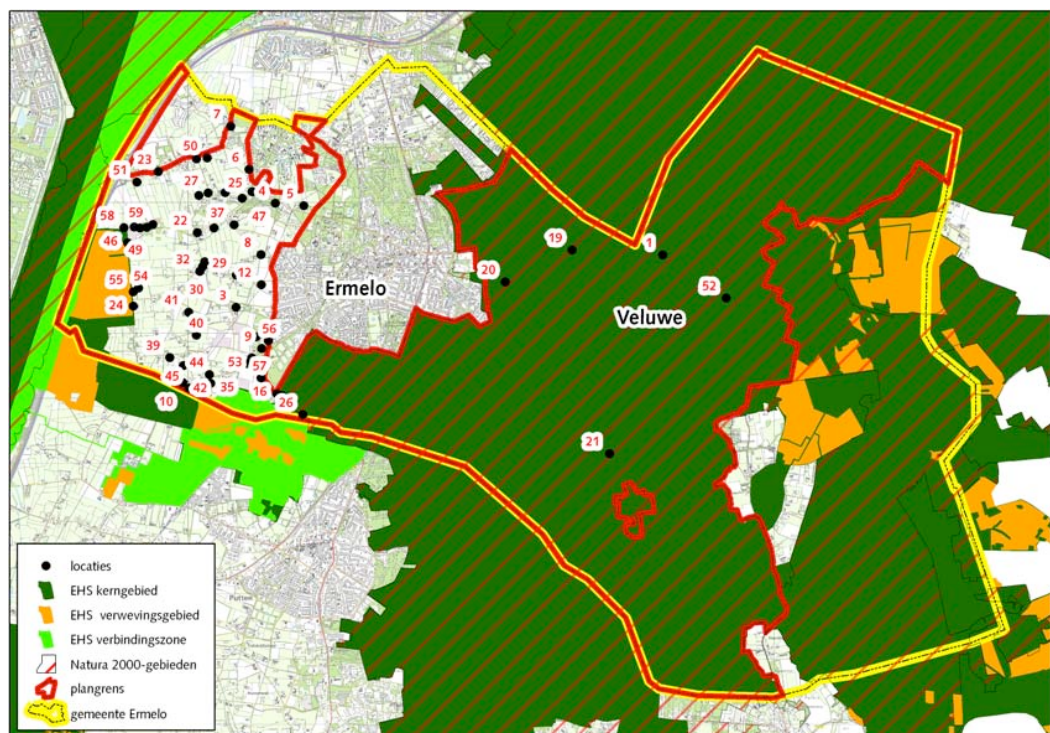


Afbeelding 4.2 Koeien

5 Effecten EHS

5.1 Toetsingskader

Voor ruimtelijke ontwikkelingen binnen de EHS geldt het 'nee, tenzij beginsel': ruimtelijke ontwikkelingen zijn niet mogelijk als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarde van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Indien geen reële alternatieven aanwezig zijn en er ook redenen van groot openbaar belang zijn, kunnen bestemmingsplanwijzigingen die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS-natuur alleen door de Gedeputeerde Staten worden goedgekeurd, indien de schade zoveel mogelijk wordt beperkt door compenserende maatregelen. Per saldo zal op planniveau of op gebiedsniveau geen verlies mogen optreden van areaal, kwaliteit en samenhang.



Afbeelding 5.1. Overzicht ligging van de EHS ten opzichte van gemeente Ermelo.

Tabel 5.1. Overzicht locaties binnen of op de rand van de EHS.

Locatie	Adres	Binnen of buiten EHS
1	Voormalige stortplaats aan de Jhr. Dr. C.J. Sandbergweg 115	Binnen EHS kerngebied Veluwe
16	Watervalweg 137	Op de rand EHS verbindingszone Veluwerandmeren
19	Defensierrein aan de Leuvenumseweg	Binnen EHS kerngebied Veluwe
20	Kleiduivenschietterrein in het bos aan de Leuvenumseweg	Binnen EHS kerngebied Veluwe
21	Motorcrossterrein aan de Drieërweg	Binnen EHS kerngebied Veluwe
24	Riebroekseweg 27	Op de rand EHS verbindingszone Veluwerandmeren
26	Watervalweg 98	Op de rand EHS verbindingszone Veluwerandmeren
36	Watervalweg 132	Op de rand EHS verbindingszone Veluwerandmeren
46	Riebroekersteeg 5	Op de rand EHS verbindingszone Veluwerandmeren
52	Heidegolfterrein aan de Jhr. Dr. C.J. Sandbergweg 97	Binnen EHS kerngebied Veluwe
55	Riebroeksesteeg 31	Op de rand EHS verbindingszone Veluwerandmeren
58	Zeeweg 162-164	Op de rand EHS verbindingszone Veluwerandmeren

Niet alle locaties van het Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West zijn binnen de EHS gesitueerd. In tabel 5.1 is een overzicht van de ligging ten opzichte van de Natura 2000.

De natuurlijke kenmerken en kernkwaliteiten van de Veluwe en Veluwerandmeren zijn uitgebreid beschreven door Provincie Gelderland in het kader van de EHS (Provincie Gelderland, 2006a en 2006b).

Gedeputeerde Staten van Provincie Gelderland beoordelen of een aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities van de EHS als significant is te beschouwen. De provincie beschouwt een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

1. Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen voor nieuwe natuur en agrarische natuur.
2. Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe
3. Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AmvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet.
4. Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid).

5. Een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.
6. Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.
7. Een verandering van de grond- en oppervlaktewater-omstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewater situatie (verder) aantast.
8. Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en
9. stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

Provincie Gelderland maakt op bovenstaande een uitzondering voor ondergeschikte uitbreidingen van bestaande functies wanneer deze uitbreidingen een gering effect hebben op bovenstaande kernkwaliteiten en omgevingscondities.

Tabel 5.2. Effecten van de locaties binnen het Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West op de provinciale toetsingscriteria voor de EHS zoals verwoord in Provincie Gelderland (2006).

Provinciaal toetsingscriterium Gelderse EHS	Effect als gevolg van vaststellen Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West.
1	Geen effect. Het bestemmingsplan omvat geen uitbreidingen die negatieve effecten veroorzaken op waardevolle natuur en landschappen. Ontwikkelingen zijn kleinschalig en vinden plaats binnen de huidige erfbegrenzing.
2	Geen effect. Het betreft kleinschalige ontwikkelingsprojecten naast voortzetting van huidig gebruik. Uitwisselingsmogelijkheden worden niet méér belemmerd ten opzichte van de huidige situatie.
3	Mogelijk een zeer beperkt effect op lokale schaal binnen de Veluwe. Bij ruimtelijke ontwikkelingen kunnen vaste verblijfplaatsen (tijdelijk) kunnen worden aangetast. Dit dient met een nader onderzoek te worden vastgesteld en met mitigatie en/of compenserende maatregelen ondervangen te worden.
4	Geen effect. Het bestemmingsplan omvat geen aantasting van de aaneengeslotenheid van de grote natuurlijke eenheden.
5	Geen effect. De grootschalige en robuuste natuur ondervindt geen hinder van de huidige situatie.
6	Geen effect. Er zijn geen HEN-wateren binnen of in de directe nabijheid van de onderhavige locaties aanwezig.
7	Geen effect. Er is geen waardevolle natte natuur binnen of in de directe nabijheid van de onderhavige locaties aanwezig.
8	Geen effect. Er zijn geen stiltebeleidsgebieden binnen gemeente Ermelo aanwezig.
9	Geen effect. Er zijn geen stiltegebieden binnen gemeente Ermelo aanwezig.

5.2 Kernkwaliteiten Veluwe en Veluwerandmeren

Ten aanzien van eventuele aantasting van de kernkwaliteiten van de Veluwe en/of de Veluwerandmeren is de Provincie helder. In de streekplanuitwerking staat: 'Gedeputeerde Staten beschouwen een aantasting niet zonder meer als significant wanneer onderstaande kernkwaliteit voor de gehele EHS of de regiospecifieke kernkwaliteiten in het geding zijn. Gedeputeerde Staten zullen de significantie van deze aantastingen van geval tot geval beoordelen. Bij de beoordeling zullen Gedeputeerde Staten de wijze waarop aan mitigatie invulling is gegeven nadrukkelijk meewegen.'

Kernkwaliteiten op de Veluwe:

1. Het grootschalige samenhangende bos- en natuurgebied waarbinnen uitwisseling van planten en dieren mogelijk is, waarbinnen natuurlijke processen zo veel mogelijk ongestoord verlopen, en waarbinnen het beheer optimaal is afgestemd op de gevarieerde natuurdoelstellingen. Hierbij is zowel ruimte voor grote eenheden natuur en natuurbos als voor meer 'beheerde' natuur: multifunctioneel bos, heide, vennen en stuifzanden en de daarbij behorende flora en fauna.
2. De uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren binnen de hele Veluwe. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe.
3. De verbinding van de Veluwe met de IJsselvallei, Rijnuitwaarden, Gelderse Vallei en Randmeerkust via verbindingzones en in de toekomst poorten en robuuste verbindingen (Hattermer-, Wisselse-, Beekberger-, Soerense-, Haviker-, Renkumse-, Voorthuizer- en Hierdense poort). Planten en dieren kunnen zich ongestoord verplaatsen binnen deze verbindingzones en poorten. In de poorten kunnen de abiotische processen op de overgang van Veluwe en de lagere randgebieden zo veel mogelijk ongestoord verlopen.
4. De landschappelijke, hydrologische en ecologische samenhang binnen het stroomgebied van de Hierdense Beek met infiltratie- en kwelgebieden, met moerassen, natte schraallanden, natte heide, bloemrijke graslanden, en kruidenrijke akkers en bossen.
5. De verwevenheid en het samengaan van cultuurhistorie en natuur in onder andere landgoederen, sprengen, oude landbouwendaves, grafheuvels en hakhoutbossen.
6. De beken, sprengen en beekdalen op de flanken van de Veluwe met hun hydrologische en landschappelijke samenhang met hun omgeving.
7. De eeuwenoude bosstandplaatsen met waardevol bos en ondergroei en de aanwezigheid van oorspronkelijke inheemse soorten bomen en struiken.

Tabel 5.3. *Effecten van de clusters binnen het Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West op de kernkwaliteiten voor de Veluwe zoals verwoord in Provincie Gelderland (2006).*

Kernkwaliteit Veluwe	Effect als gevolg van vaststellen Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West.
1	Geen effect. Het bestemmingsplan omvat kleinschalige uitbreidingen en voortzetting huidig gebruik binnen huidige erfgrenzen en hebben geen effect op de samenhang.
2	Geen effect. Uitwisselingsmogelijkheden worden niet méér belemmerd ten opzichte van de huidige situatie.
3	Geen effect. Uitwisselingsmogelijkheden worden niet méér belemmerd ten opzichte van de huidige situatie.
4	Geen effect. Het bestemmingsplan omvat geen oppervlakte uitbreidingen die enig effect kunnen hebben op waardevolle natte natuur. De Hierdense beek ligt buiten de gemeente Ermelo.
5	Geen effect.
6	Geen effect. Er zijn geen waardevolle beken of sprengen binnen of in de directe nabijheid van de onderhavige locaties aanwezig.
7	Geen effect. Het bestemmingsplan omvat geen oppervlakte uitbreidingen binnen waardevolle eeuwenoude bosstandplaatsen.

Kernkwaliteiten Veluwerandmeren

1. De droog-nat en voedselarm-rijk gradiënt vanaf de Veluwe tot aan de randmeren en het samenhangend systeem van infiltratie op de Veluwe en kwel in de overgangszone en de Randmeerkust, tussen Harderwijk en Elburg met de daarbij behorende hoge waarden van en potenties voor beken, kwelafhankelijke vegetaties (natte schrale graslanden) en weidevogels.
2. De openheid en hoge waterstanden in Arkemheen, van de veen- en kleigebieden tussen Harderwijk en Elburg, in polder Oosterwolde en bij Dasselaar en de daarvan afhankelijke weidevogels.
3. De relatie tussen de randmeren (slaapplaats) en open veen- en kleigebieden langs de randmeerkust (foerageergebied) voor ganzen, zwanen en eenden.
4. De samenhang die de randmeerkust heeft met andere gebieden in de nationale natte-as van water- en moerasgebieden met aan (riet)moeras gebonden soorten.
5. De strandwallen langs de randmeren met de daarbij behorende droge (stroomdal) graslanden en struwelen.
6. De (potentiële) uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren tussen de Veluwe en het Randmeer, in de nog weinig bebouwde delen van de Veluwerand, in het bijzonder de Hierdensepoort.

Tabel 5.4. Effecten van de clusters binnen het Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West op de kernkwaliteiten voor de Veluwerandmeren zoals verwoord in Provincie Gelderland (2006).

Kernkwaliteit Veluwerandmeren	Effect als gevolg van vaststellen Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West.
1	Geen effect. Het bestemmingsplan heeft geen effect op de hydrologische waarden (kwel, infiltratie) en eutrofische gradient van de regio.
2	Geen effect. Het bestemmingsplan omvat geen grootschalige oppervlakte uitbreidingen. Er zijn daardoor ook geen effecten op de openheid en weidevogelgebieden te verwachten.
3	Geen effect. Uitwisselingsmogelijkheden tussen slaap en foerageergebieden voor watervogels worden niet méér belemmerd ten opzichte van de huidige situatie.
4	Geen effect. Het bestemmingsplan omvat geen grootschalige oppervlakte uitbreidingen. De samenhang van het gebied is niet in het geding.
5	Geen effect. Er is geen effect op waardevolle strandwallen.
6	Geen effect. Uitwisselingsmogelijkheden worden niet méér belemmerd ten opzichte van de huidige situatie.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Flora- en faunawet

Mogelijke overtreding verbodsbepalingen

- Bij de uitvoering van de voorgenomen bestemmingsplanwijzigingen is voor reptielen, eekhoorn, boommarter, vogels en vleermuizen niet op voorhand uit te sluiten dat verbodsbepalingen worden overtreden. Dit is afhankelijk van de betreffende locatie en voorgenomen ontwikkelingen.

Nader onderzoek

- Naar het voorkomen op de plaats van ingreep van reptielen, eekhoorn, boommarter, vogels en vleermuizen zal in voorkomende gevallen op de betreffende locaties nader onderzoek moeten plaatsvinden. Om negatieve effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen wordt geadviseerd om in het Bestemmingsplan te vermelden dat:
 1. de initiatiefnemer van ruimtelijke ontwikkelingen verantwoordelijk is dat tijdig onderzoek naar beschermde soorten plaatsvindt, en dat indien aan de orde ontheffing wordt aangevraagd.
 2. het uitvoeren van mitigerende en/of compenserende maatregelen (in de geschikte tijd van het jaar) nodig kan zijn.

Uitvoerbaarheid bestemmingsplan

- Het lijkt niet aannemelijk dat de voorziene ontwikkelingen de uitvoerbaarheid van het Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West in de weg zullen staan, mits eventuele mitigerende en/of compenserende maatregelen uitgevoerd kunnen worden in gevallen waar overtreding van verbodsbepalingen aan de orde is. De gunstige staat van instandhouding is voor geen van de genoemde soort(groep)en in het geding.

Beschermingsplan

- Het is van groot belang dat met name voor dassen en vleermuizen een beschermingsplan wordt opgesteld, waaraan ontwikkelingen getoetst kunnen worden om een verdere verslechtering van hun leefgebied en verblijfslocaties te voorkomen. Dit zal waarschijnlijk binnen het kader van het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) worden vormgegeven.

6.2 Natuurbeschermingswet

Algemeen

- Van de 59 locaties bevinden zich vijf locaties binnen het Natura 2000-gebied Veluwe. Er zijn geen locaties binnen Natura 2000-gebied Veluwe- en Veluwe-meren.
- Ondergenoemde conclusies zijn alleen van toepassing op de 59 getoetste locaties.

Locaties binnen Natura 2000-gebied Veluwe

- Voor locatie 1 worden geen negatieve effecten verwacht op beschermde soorten en habitats. De locatie kan op termijn een positieve bijdrage leveren aan het leefgebied van diersoorten.
- Voor wat betreft de locaties 1, 19, 20, 21 en 52 zijn geen negatieve effecten op de Veluwe in het licht van instandhoudingsdoelstellingen voor beschermde soorten en habitats en algemene instandhoudingsdoelen te verwachten, noch op de realisatie van de kernopgaven. **Significantie** van effecten is derhalve niet aan de orde.
- Omdat van de ingrepen op locaties 1, 19 t/m 21 en 52 geen effecten te verwachten zijn, zijn **cumulatieve** effecten ook niet aan de orde. Nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.
- In de bovenstaande conclusies ten aanzien van de effecten is er van uit gegaan dat de volgende maatregelen zullen worden genomen bij de inrichting van de hindernisbaan op locatie 19:
 - Het zandige terrein weinig betreden, niet met voertuigen doorkruisen en niet als opslaglocatie in gebruik nemen.
 - Uitvoeren van de aanlegwerkzaamheden in de periode september – februari.
 - Behoud bomen met spechtenholten.
- Omdat het optreden van negatieve effecten, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, is uitgesloten voor locaties 1, 19 t/m 21 en 52 lijkt een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet voor het huidige gebruik niet nodig. Het is echter aan het bevoegd gezag (de provincie Gelderland) om daarover te beslissen.

Locaties buiten beide Natura 2000-gebieden

- Voor uitbreidingen van de intensieve veehouderijen geldt dat onbekend is of er negatieve effecten (ook cumulatief gezien) te verwachten zijn door toename van emissies die neerslaan op de Veluwe en/of Veluwe-meren. Eventuele negatieve effecten zijn strijdig met instandhoudingsdoelen voor vegetatietypen die hiervoor kwetsbaar zijn. Er zijn geen gegevens beschikbaar ten aanzien van emissies. Er kan daarom geen uitspraak worden gedaan over de omvang van mogelijke veranderingen in emissies, hoe eventuele emissies zich verhouden tot de achtergrondconcentratie en eventuele effecten op kwetsbare habitattypen. Daarom is een significant negatief effect op voorhand niet uit te sluiten. Gemeente Ermelo heeft een notitie opgesteld waarin de visie van de gemeente ten aanzien van emissies is verwoord (zie bijlage 5)

- Voor overige locaties buiten het Natura 2000-gebied geldt dat aanwijzingssoorten van de Veluwe of Veluwerandmeren in de omgeving van de projectlocaties kunnen voorkomen. De betekenis van de locaties voor dergelijke soorten is beperkt. De aard van de ingrepen zal er naar verwachting niet in resulteren dat instandhoudingsdoelen van de soorten in het geding komen.

Vergunning

Voor de locaties 1, 19, 20, 21 en 52 geldt dat significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Veluwe uit te sluiten zijn, mits hiervoor genoemde mitigerende maatregelen bij locatie 19 worden genomen. Een noodzaak tot vergunning lijkt niet aan de orde te zijn.

Voor de veehouderijlocaties in het westelijke agrarisch gebied geldt er een kennisleemte is met betrekking tot emissies. De externe effecten (emissie) kunnen mogelijk leiden tot significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van voor verzuring en vermesting gevoelige vegetaties in de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren. Voor deze locaties zal nader onderzoek nodig zijn om de noodzaak voor een vergunning te kunnen beoordelen.

Gemeente Ermelo heeft een notitie opgesteld waarin de visie van de gemeente is weergegeven ten aanzien van emissie van veehouderijen. De tekst van de notitie is opgenomen in Bijlage 5.

De overige locaties buiten de begrenzing van de Natura 2000 hebben naar verwachting geen enkele invloed op instandhoudingsdoelstellingen.

De beoordeling van de noodzaak voor een vergunning ligt bij het bevoegd gezag (Provincie Gelderland).

6.3 EHS

Ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur worden de volgende conclusies getrokken:

- De locaties 1, 19, 20, 21 en 52 zijn gelegen binnen de begrenzing van de EHS.
- De locaties 16, 24, 26, 36, 46, 55 en 58 zijn gelegen op de rand van de EHS.
- Alle overige locaties liggen buiten de begrenzing van de EHS.
- Effecten worden niet verwacht aangezien de ruimtelijke ontwikkelingen en voortzetting huidige situatie niet van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Veluwe noch van de Veluwerandmeren.

7 Literatuur

- Emond, D., J. van Zundert & A.D.G. Koopman, 2008. Effecten op beschermde soorten en habitattypen Buitengebied Midden-West, Ermelo. Oriënterend onderzoek (voortoets) in het kader van de Natuurbeschermingswet. Rapport 08-026. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Kleijn, D. 2008. Effecten van geluid op wilde soorten – implicaties voor soorten betrokken bij de aanwijzing van Natura 2000 gebieden. Rapport 1705. Alterra, Wageningen.
- Koopman, A.D.G. & Inberg, 2009a. Effecten Kleiduivenschietterrein en nieuwe hindernisbaan Defensieterrein te Ermelo op Natura 2000-gebied Veluwe. Rapport 09-039, Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Koopman, A.D.G. 2009b. Effecten op beschermde soorten en habitattypen Bestemmingsplan Recreatieterreinen Ermelo. Rapport 09-076, Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Koopman, A.D.G. 2009c. Notitie 'Toetsing en conclusie toets Flora- en faunawet, Bestemmingsplan Buitengebied Midden-West, Ermelo'. Versie 5 maart 2009. Kenmerk: 09-051/09.00393/AnnKo. Bureau Waardenburg bv.
- Limpens, H., K. Mosterd & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- LNv, 2006a. Gebiedendocument Natura 2000-gebied 76 Veluwevloedgebied. Werkdocument Natura 2000 aanwijzingsbesluit.
- LNv, 2006b. Gebiedendocument Natura 2000-gebied 57 Veluwe. Werkdocument Natura 2000 aanwijzingsbesluit.
- LNv, 2008. Leeswijzer Natura 2000 Profielendocument. Voorlopige versie 01 September 2008.
- Defensie, 2006. Planologische onderbouwing. Verplaatsing van de hindernisbaan richting het Vafamil terrein. Dienst Vastgoed Defensie.
- Natuurwinst, 2008. Heidegolf Landgoed Ullerberg. Landgoed, Golfbaan en Natuurkwaliteit. Brochure. Buiting, Nieuwegein, mei 2008.
- Provincie Gelderland, 2006a. Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur. Streekplanuitwerking, maart 2006.
- Provincie Gelderland 2006b. Streekplanuitwerking zoekzones stedelijke functies en landschappelijke versterking. Vastgesteld op 12 december 2006.
- Provincie Gelderland, 2009. Afwijzing vergunningsaanvraag MC Volgas, te Ermelo. Beschikking dd. 15 april 2009. Zaaknr. 2007-003896.
- Van Kessel, N., M. Dorenbosch, D. Visser & R. Krekels. 2008. Faunaonderzoek militair oefenterrein Ermelose Heide. Inventarisatie reptielen, amfibieën, broedvogels & insecten 2007. Natuurbalans Limes-Divergens BV, Nijmegen.
- Van der Valk, M. & J.A. Inberg. 2008. Motorcrossterrein De Leemkuil te Ermelo en de effecten op Natura 2000-gebied de Veluwe. Rapport 08-141. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Zoon, C.P.M., 2007. Natuurwaarden Bestemmingsplan Midden-West (Ermelo). Versie 3. Zoon, buro voor ecologie, Witharen.

Websites:

www.gelderland.nl

www.golfarchitecturepictures.com/Web%20Galleries/Holland/Ullerberg/index.html

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

Overige geraadpleegde literatuur:

- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., V. van Laar, C. Smeenk, & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Emond, D., 2008. Effecten op beschermde soorten en gebieden Fazantlaan, Ermelo. Oriënterend onderzoek (quick scan, voortoets) in het kader van de natuurwetgeving. Rapport 08-024. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Huijbregts, H., 2004. Vliegend hert *Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758). EIS-Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée, 2004. Europese Natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Meijden, R. van der, 1998. Interactieve Heukels' Flora van Nederland. CD-ROM. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Nie, H.W. de, 1997. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen (2e herziene druk). Media Publishing, Doetinchem.
- RAVON, 2006. Waarnemingenoverzicht 2005. Reptielen, amfibieën en vissen, nr. 24. Jaargang 8, nr. 3, pag. 46-64.
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Nederlands Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland, Leiden.
- Van Delft, J., R. Felix, S. de Goeij, & P. Verbeek, 1999. Inventarisatie flora en fauna westelijk buitengebied Ermelo. Onderzoek in het kader van het landschapsbeleidsplan. Natuurbalans & Limes Divergens, Nijmegen.
- Woldendorp, H.E., 2005. Wetgeving natuurbescherming. teksten en toelichting. Editie 2005. Sdu Uitgevers. Den Haag.
- Zollinger, R., R. Creemers & F. Spikmans, 2003. Gegevensvoorziening vis- en amfibieënsoorten Annex II Habitatrichtlijn. Overzicht beste leefgebieden kamsalamander, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad. RAVON, Nijmegen.
- Zoon, 2008. Habitattoets voor motorcross-terrein de Leemkuil te Ermelo. Onderzoek naar mogelijke effecten van het crossterrein van MC Volgas aan de Drieërweg in Ermelo op doelstellingen van het Natura 2000-gebied Veluwe. Zoon, buro voor ecologie, Witharen.

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage worden in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ingrepen en beheer beschreven. Het geeft weer hoe de wettelijke toetsingskaders door Bureau Waardenburg worden gehanteerd bij het opstellen van ecologische beoordelingen.

De bescherming van natuur in Nederland is vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§ 1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (§ 1.3). Tevens wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.4) en de Ecologische Hoofdstructuur (§ 1.5) bij ecologische toetsingen.

1.2 Flora- en faunawet³

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen. De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)

Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en onthefingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader is begin 2005 gewijzigd door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur, doorgaans aangeduid als de AMvB artikel 75. Er gelden verschillende regels voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ingrepen en die in het kader van bestendig gebruik en beheer.

³ Deze paragraaf is in belangrijke mate gestoeld op de brochure 'Buiten aan het werk?' (LNV, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.)

Er bestaan drie beschermingsregimes corresponderend met drie verschillende groepen beschermde soorten, opgenomen in drie bijbehorende tabellen in de LNV- brochure (LNV 2005b, a).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn alle vogelsoorten en de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of in Bijlage 1 van de AMvB artikel 75. Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor verstoring (met wezenlijke invloed) van deze soorten kan geen vrijstelling of ontheffing worden verkregen. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud in de bosbouw en landbouw en uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling worden genoemd als openbaar belang. Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt. Mitigatie (het vermijden of verzachten van negatieve effecten) en compensatie (het aanbieden van vervangend leefgebied) kunnen deel uitmaken van het zorgvuldig handelen.

Samenvatting toetsingskader Flora- en faunawet

Het toetsingskader van de Flora- en faunawet voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig gebruik en beheer luidt dus:

1. Komen er soorten uit Tabel 1 voor? Hiervoor geldt een vrijstelling. Alleen de zorgplicht is van toepassing.
2. Komen er soorten uit Tabel 2 voor? Dan geldt een vrijstelling (mits gedragscode) of moet ontheffing worden aangevraagd (lichte toetsing).

3. Komen er soorten uit Tabel 3 voor? Er geldt een vrijstelling voor bestendig gebruik en beheer (mits gedragscode; niet voor art. 10). In overige gevallen is altijd ontheffing nodig (uitgebreide toetsing).

1.3 Natuurbeschermingswet 1998⁴⁵

De Natuurbeschermingswet 1998 vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland.

Aanwijzing van gebieden

De Natuurbeschermingswet 1998 kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord (zie www.minlnv.nl).

Een Natura 2000-gebied kan niet tevens een beschermd natuurmonument zijn. Voorzover de Natura 2000-gebieden reeds onder de "oude" Natuurbeschermingswet aangewezen Staats- of Beschermde natuurmonumenten omvatten, vervallen de aanwijzingen van de laatste; zij worden wel ingevoegd in de nieuwe aanwijzing als Natura 2000-gebied.

De "oude" aanwijzingsbesluiten van Staats- en Beschermde natuurmonumenten bevatten veel minder heldere instandhoudingsdoelen dan de aanwijzingsbesluiten van Natura 2000-gebieden. In deze aanwijzingsbesluiten worden de natuurwetenschappelijke waarde en het natuurschoon als grond voor de bescherming aangevoerd. Deze waarden dienen bij toetsingen nader te worden geconcretiseerd.

N.B. Deze meer abstracte waarden blijven dus ook van kracht in de nieuwe Natura 2000-gebieden, voor zover zij voormalige Staats- of Beschermde natuurmonumenten omvatten.

Natura 2000-gebieden

Voor Natura 2000-gebieden dient een beheerplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is.

Voor het uitvoeren van projecten en handelingen, die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, is een vergunning nodig. Van negatieve effecten is sprake als, gelet op de instandhoudingsdoelen, habitattypen of leefgebied van soorten verslechterd of soorten significant worden verstoord. Deze bescherming geldt alleen voor habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Projecten en handelingen die de

⁴ Hierbij is in belangrijke mate gebruik gemaakt van de brochure 'Algemene handreiking natuurbeschermingswet 1998' (LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.)

⁵ Op 1 februari 2009 is een wetswijziging van kracht geworden. De strekking daarvan is in deze paragraaf verwerkt.

natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied aantasten zijn in ieder geval vergunningplichtig.

Bij een besluit om een plan (bijvoorbeeld bestemmingsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan) vast te stellen, moet rekening worden gehouden met de effecten op Natura 2000-gebieden en met het beheerplan.

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden.

Habitattoets

Een vergunning kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets'⁶ het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.

In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een plan, project of handeling (kortweg: 'activiteit'), gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

Indien de oriëntatiefase uitwijst dat er geen effecten zijn, zijn er vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 geen verdere verplichtingen of beperkingen voor de uitvoering van de activiteit. Wel kan het verstandig zijn om met het bevoegd gezag in overleg te treden, om te bezien of men zich in de conclusies van het uitgevoerde onderzoek kan vinden.

Als de verslechtering van habitattypen of het leefgebied van soorten niet-significant is en er geen significante verstoring optreedt, volgt een nadere toetsing (voorheen: 'verslechterings- en verstoringstoets').

Als er een kans is op significante effecten volgt een 'passende beoordeling'.

In de nadere toetsing worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden (mitigatie en compensatie, zie onder) worden verbonden.

De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdend met cumulatieve effecten.

Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd, die wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

⁶ De termen habitattoets, oriëntatiefase en verslechtering- en verstoringstoets staan niet in de wet. De passende beoordeling wel.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van LNV aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Beschermde natuurmonumenten

Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is zeer vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enkele ondergeschikte punten af.

Zorgplicht

Artikel 19I legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevegd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

1.4 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2004). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gevegd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

1.5 Ecologische Hoofdstructuur

De Planologische Kernbeslissing (PKB) Structuurschema Groene Ruimte (LNV 1993) bevat de doelstellingen, de hoofdlijnen en de belangrijkste maatregelen van het nationaal ruimtelijk beleid voor onder meer natuur en landschap. Onderdeel hiervan is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden verbonden door verbindingzones.

De begrenzing van de EHS is een provinciale taak. De Ecologische Hoofdstructuur wordt in provinciale streekplannen uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. De EHS is de afgelopen jaren in gebiedsplannen nader begrensd (vaak op perceelsniveau), waarbij per begrensde eenheid natuurdoeltypen zijn aangewezen.

In of in de nabijheid van beschermde natuurgebieden geldt het 'nee, tenzij'-regime. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In dat geval moet de initiatiefnemer maatregelen treffen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen, en waar dat niet volstaat te compenseren door het realiseren van gelijkwaardige gebieden, liefst in of nabij het aangetaste gebied. Ook financiële compensatie is mogelijk.

Literatuur

LNv, 1993. Structuurschema Groene Ruimte: het landelijk gebied de moeite waard. Ministerie van LNv, Den Haag.

LNv, 2004. Besluit Rode lijsten flora en fauna. Ministerie van LNv, Den Haag.

LNv, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNv, Den Haag.

LNv, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNv, Den Haag.

Freriks, A.A. (red.), 2009. Wetteksten Natuurbeschermingsrecht. Versie 19 februari 2009. Berghausen Pont, Amsterdam.

Bijlage 2 Locaties buiten Natura 2000-gebieden

nr. 2 Dr. Scheurerlaan 1 en 3

Het plangebied bestaat uit een jongerencentrum, waarvan een deel als woonhuis functioneert. Bij de ingang van het jongerencentrum is verharding aangebracht. Aan het woonhuis is een tuin met grasveld gelegen, omgeven door een haag.

nr. 3 Gemeentelijke opslagterrein

Het opslagterrein is gelegen tussen de Zandkampweg en de Konijnenwal, en is omringd door bomen en struiken. In het overige deel liggen verspreid bergen met grond, stenen, hout(snipper) en groenafval. In het oosten is een waterplas gelegen.

nr. 4 Horsterweg 151-153

De locatie betreft een bedrijfspand omgeven door een verharde oprit en parkeerplaats. Bomen of andere opgaande beplanting is op het terrein niet aanwezig. De omgeving bestaat uit woonhuizen met een groen karakter.

nr. 5 Horsterweg 160-162

Het plangebied betreft een poeliersbedrijf met woonhuis. Het merendeel is voorzien van een verhard oppervlak voor de aan- en afvoer van vrachtwagens en opslag van materiaal. Alleen aan de oostkant is speelgazon en tuin gelegen. De omgeving bestaat uit open, agrarisch landschap.

nr. 6 Horsterweg 217

De locatie aan de Horsterweg 217 bestaat uit een woonhuis met open schuren waarin caravans staan opgeslagen. Het merendeel van het oppervlak is verhard, een beperkt deel bestaat uit tuin.

nr. 7 Horster-Zoomweg 20

De locatie bestaat uit een woonhuis, bedrijfspand voor verkoop en verhuur van tuingereedschappen, een oude schuur en een maïsakker. Op het kleinschalige erf staan diverse forse bomen waardoor het geheel goed aansluit op de groene omgeving.

Op het perceel is een noodwoning aanwezig.

nr. 8 Oude Nijkerkerweg 23

Het plangebied is gelegen aan de rand van de bebouwde kom van Ermelo en bestaat uit een boerderij met diverse oude stallen, bosschages en tuin. Enkele agrarische percelen behoren tevens tot de begrenzing van het plangebied.

nr. 9 Oude Telgterweg 214

Het plangebied is gelegen in een bosrijk deel aan de rand van de bebouwde kom. Naast een woonhuis met siertuin bestaat het perceel uit een aantal kleine weilandjes en schuurtjes.

nr. 10 Oude Telgterweg 290

Het plangebied betreft een bedrijf voor bouwmaterialen met een grote winkelloods, woonhuis, voormalige verkoopruimte en een onoverdekte verkoopruimte van materialen. Aan de randen is beperkt groen aanwezig bestaande uit grasland en struweel.

nr. 11 Patrijzenhof/Volenbeekweg

Het Patrijzenhof betreft een woonwagenkamp aan de Volenbeekweg. Centraal ligt een speelveldje met speeltoestellen. Rondom het speelveldje staan de (sta)caravans. Het geheel is gelegen in de bosstrook bij de bebouwde kom.

nr. 12 Wijngaard a/d Telgterweg

Het betreffende perceel is gelegen vlak buiten de bebouwde kom van Ermelo en bestaat uit een wijngaard. De direct aangrenzende percelen bestaan uit volkstuintjes en een geitenweide.

nr. 13 Rodeschuurderwegje 26-28

Op de locatie is een loonbedrijf gevestigd. Op het perceel staat een grote, open loods voor voertuigen en materiaal. Het resterende terrein bestaat uit een onoverdekt opslagterrein voor materialen en grondstoffen en een grasveld. Langs de bestaande schuur is een houtwal aanwezig.

nr. 14 Ruigehoekweg 4

Het plangebied is gelegen in een bosstrook tussen de bebouwde kom en het open gebied. De bosstrook wordt gedomineerd door soorten als grove den, spar en lariks. Op het terrein staat één woonhuis en twee noodwoningen.

nr. 15 Telgterweg 254

In het plangebied staat een karakteristieke boerderij met een aantal verspreid liggende (hooi)schuren en een woonkeet. Het perceel heeft een kleinschalig karakter in een rommelige sfeer.

nr. 16 Watervalweg 137

De locatie betreft een loonbedrijf met een grote bedrijfsloods. Het terrein is grotendeels verhard en middels een hek omsloten. Op het terrein staan verder oude containers, een keet en opslag van grondstoffen en materialen.

nr. 17 Zeeweg (naast) 35

Het pand aan de Zeeweg betreft een machineverhuurbedrijf. Het pand wordt niet meer bewoond en is in zeer slechte staat. De omliggende tuin heeft hetzelfde verwaarloosde karakter.

nr. 18 Zeeweg 75

Het plangebied bestaat uit een woonhuis aan een vleesfabriek. De achterkant van het perceel wordt begrensd door een bosstrook met grove den. Het overige deel betreft een particuliere tuin.

nr. 22 School aan de Zeeweg 96 en 98

In het plangebied staat een schoolgebouw (nr. 98) met ervoor een siertuin en erachter een speelplaats met een parkachtige sfeer. Het schoolterrein is omzoomd door bossages en enkele zeer grote bomen (beuken).

Nummer 96 is een woonhuis met siertuin die zich tussen de school en een schapenweide bevindt.

nr. 23 Voetbalvereniging F.C. Horst, Buitenbrinkweg

Het plangebied bestaat uit een aantal voetbalvelden en enkele gebouwen (kantine, kleedruimtes) deels omzoomd door hagen en deels door een bosrand. Het terrein ligt ingesloten tussen akkers en grasland. Aan de overzijde van de Buitenbrinkweg ligt een parkeerplaats, met enkele struiken en bomen, te midden van agrarisch grasland.

nr. 24 Riebroekseweg 27

Het plangebied is een terrein waarop in 2008 gebouwd is. Het terrein is gelegen temidden van agrarische bedrijven.

nr. 25 Zeeweg 7

Het plangebied betreft een enigszins verwaarloosd ogend terrein met woonhuis en enkele oude loodsen. Het terrein is omzoomd door bosschages en enkele grote bomen.

nr. 26 Watervalweg 98

In het plangebied bevindt zich een bosbessenkwekerij. Het plangebied ligt in een bosgebied en het terrein is omzoomd door een bosrand met eiken en berken. Op het terrein bevinden zich een woonhuis, veel bosbessenstruiken, enkele kassen en een aantal recreatiewoningen.

nr. 27 Slagsteeg 27 – 33

Het plangebied betreft een agrarisch bedrijf. Het plangebied omvat een woonhuis met siertuin, een erf met klinkerstraat en achter en naast de bebouwing ligt agrarisch grasland met enkele bomen.

nr. 28 Telgterweg 244

De locatie betreft een agrarisch bedrijf. Op het erf staan een woonhuis en enkele stallen. Het wordt begrensd door coniferenhagen en bomenrijen

nr. 29 Telgterweg 200-202

Het plangebied bestaat uit een tweetal woonboerderijen, een aantal grote stallen en grasland. Het betreft een pluimveebedrijf. Een deel van het pluimvee heeft een uitloop naar delen van de weilanden.

nr. 30 Telgterweg 293

Het plangebied bestaat uit een modern woonhuis met siertuin, enkele schuren en agrarisch grasland. Het betreft een aanneembedrijf. In de weide achter het woonhuis is begonnen met de bouw van een grote loods.

nr. 31 Telgterweg 315

Het plangebied betreft een agrarisch bedrijf. De locatie bestaat uit een woonhuis, hooiberg, enkele schuren en grasland. Het erf is omzoomd door een bosrand met els, berk en eik.

nr. 32 Nijkerkerweg 5 – 7

De locatie betreft een veehouderij. Het bestaat uit een woonhuis en stallen, een enigszins rommelig ogend erf met grote lindebomen, eiken en grasland.

nr. 33 Zeeweg 152, 152a en 154

De locatie betreft een drietal woonhuizen en een erf met werkloodsen. Achter het plangebied ligt het akkerland van Zeeweg 148 –150.

nr. 34 Zeeweg 158

Het plangebied betreft een agrarisch loonbedrijf. Het gebied omvat een modern woonhuis, enkele schuren en akkerland.

nr. 35 Telgterbuurtweg 30

Het plangebied betreft een plantenkwekerij. Het plangebied bestaat uit een woonhuis, werkschuren en grasland omheind door bomenrijen en hagen.

nr. 36 Watervalweg 132

Het plangebied bestaat uit een woonhuis met siertuin en een erf met een houtzagerij. Het plangebied ligt in een bosrijk gebied met verblijfsrecreatie.

nr. 37 Korpersteeg 24

Het plangebied betreft een oud boerderijtje met rieten kap, een siertuin en grasland met bomen op de perceelscheiding. Voor bij de straat staat een grote eikenboom. Op de locatie is een begrafenisondernemer gevestigd.

nr. 38 Oude Telgterweg 216

De locatie betreft een modern woonhuis met siertuin en een grote loods. Het plangebied ligt in een agrarische gebied.

nr. 39 Nijkerkerweg 65-67

Het plangebied ligt in agrarisch gebied en herbergt de tot groepsaccomodaties omgebouwde stallen van kampeerboerderij de Aalbertshoeve en een veehouderij. Het plangebied bestaat verder uit een parkachtige tuin en grote percelen agrarisch grasland. Nijkerkerweg 67 is een woonhuis grenzend aan de Aalbertshoeve. Het heeft een siertuin met hoge coniferen.

nr. 40 Nijkerkerweg 33

De locatie betreft een melkveehouderij in hoofdzakelijk agrarisch gebied. Het plangebied omvat een woonhuis met siertuin, stallen, voederkuil op beton en een groot perceel grasland.

nr. 41 Nijkerkerweg 44 – 46

In het plangebied staan twee woonhuizen, schuren en een akker. In de schuren kan ruimte gehuurd worden om caravans te stallen.

nr. 42 Nijkerkerweg 55

Het plangebied betreft een agrarisch bedrijf waar paarden gestald kunnen worden. Het gebied omvat een woonhuis, stallen, een erf met siertuin, grasland en manegebakken.

nr. 43 Oude Telgterweg 220 – 222

De locatie betreft een in twee woonhuizen gescheiden oude boerderij met rieten kap, nette siertuinen met hagen van haagbeuk en een kleine geitenweide annex boomgaard.

nr. 44 Oude Telgterweg 260

Het plangebied omvat een agrarisch bedrijf met een modern woonhuis, een siertuin en enkele schuren. Achter het huis en de schuren strekt zich een grasland uit dat is omzoomd door een bomenrij.

nr. 45 Oude Telgterweg 263

Het plangebied betreft een paardenpension. Het gebied bestaat uit een oude boerderij, stallen en grasland omzoomd door een hoge bosrand.

nr. 46 Riebroekersteeg 5

De locatie betreft een rundveehouderij. Het plangebied bestaat uit een woonhuis, schuren, een grote moderne stal en agrarisch grasland. Het erf is bestraat en is deels omheind met grote bomen.

nr. 47 Rodeschuurderwegje 12

In het plangebied staat een melkveebedrijf in een overigens agrarisch gebied. In het plangebied staan een woonhuis, stallen omringd door grasland en een akker.

nr. 48 Slagsteeg 36

De locatie betreft een agrarisch bedrijf. Er staat boerderij met rieten kap en moderne schuren en loods. Achter en naast de gebouwen bestaat het terrein uit agrarisch grasland.

nr. 49 Zeeweg 148 – 150

In het plangebied bevindt zich een woonhuis, schuren, een hertenkampje en akkerland. Het betreft een agrarisch bedrijf.

Nr 50. Buitenbrinkweg 41

Het terrein bestaat uit woonerf, bedrijfsruimten (stal), grasland en bosschages.

Nr 51. Buitenbrinkweg 81

Het perceel bestaat uit woonerf, meerdere opstallen, een beperkte oppervlakte grasland en relatief veel (lijnvormige) bosschages.

Nr 53. Oude Telgterweg 218

Het terrein betreft een tuincentrum met bijbehorende opstallen en verharde parkeerplaats.

Nr 54. Riebroekseweg 16-18

Het terrein bestaat uit woonerf, enkele bedrijfsruimten (stallen), vrij veel agrarisch grasland en een boomsingel.

Nr 55. Riebroeksesteeg 31

Het terrein bestaat uit woonerf, bedrijfsruimten (stal), grasland en bosschages.

Nr 56. Volenbeekweg 50

Het terrein omvat een woonhuis in een boomrijke omgeving.

Nr 57. Watervalweg 157

Het terrein bestaat uit woonerf, bedrijfsruimten en enkele boomgroepen.

Nr 58. Zeeweg 162-164

Het terrein bestaat uit vrij open erf met gazon, enkele bedrijfsruimten en een singel.

Nr 59. Zeeweg 144

Het terrein bestaat uit woonerf, bedrijfsruimten (kassen en gebouwen), agrarisch grasland, bosschage en elzensingel.

Bijlage 3 Impressie per bezochte locatie



1 Voormalige vuilstort Jhr. Dr. J.C. Sandbergweg 115



2 Dr. Scheuerlaan 1 en 3



3 Gemeentelijk opslagterrein



4 Horsterweg 152 -153



5 Horsterweg 160 - 162



6 Horsterweg 217



7 Horsterzoomweg 20



8 Oude Nijkerkerweg 23



9 Oude Telgterweg 214



10 Oude Telgterweg 290



11 Patrijzenhof/Volenbeekweg



12 Wijngaard a/d Telgterweg



13 Rodeschuurderwegje 26 -28



14 Ruigehoekweg 4



15 Telgterweg 254



16 Watervalweg 137



17 Zeeweg naast 35



18 Zeeweg 75



19 Defensieterein



19 Defensieterein



20 Kleiduivenschietterrein



20 Kleiduivenschietterrein



21 Motorcrossterrein Drieërweg



21 Motorcrossterrein Drieërweg



22 Zeeweg 96 en 98



23 Parkeerplaats F.C. Horst



24 Riebroekseweg 1



25 Zeeweg 7



26 Watervalweg 98



27 Slagsteeg 27 – 33



28 Telgterweg 244



29 Telgterweg 200 - 202



30 Telgterweg 293



31 Telgterweg 315



32 Nijkerkerweg 5 - 7



33 Zeeweg 152, 152a en 154



34 Zeeweg 158



35 Telgterbuurtweg 30



36 Watervalweg 132



37 Korpersteeg 24



38 Oude Telgterweg 216



39 Nijkerkerweg 65



40 Nijkerkerweg 33



41 Nijkerkerweg 44 - 46



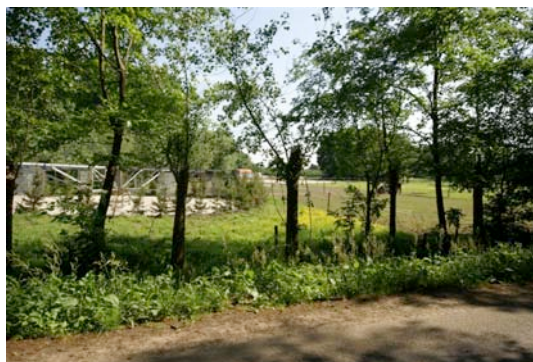
42 Nijkerkerweg 55



43 Oude Telgterweg 220 - 222



44 Oude Telgterweg 260



45 Oude Telgterweg 263



46 Riebroekersteeg 5



47 Rodeschuurderwegje 12



48 Slagsteeg 36



49 Zeeweg 148 - 150

Bijlage 4 Bestemmingsplanwijzigingen na 1983

Overzicht locaties die in het bestemmingsplan 'Buitengebied 1983' de bestemming agrarische doeleinden hadden en in het bestemmingsplan 'Buitengebied Midden-West' een woonbestemming hebben gekregen (bron: Gemeente Ermelo).

Naam	oude bestemming	nieuwe bestemming
Buitenbrinkweg 61 en 61a	Agrarische doeleinden, met een bedrijfswoning	Wonen + wonen met agrarische nevenactiviteiten
Buitenbrinkweg 65 en 65a	Agrarische doeleinden, met een bedrijfswoning	Wonen + wonen met agrarische nevenactiviteiten
Buitenbrinkweg 77	Agrarische doeleinden	Wonen met agrarische nevenactiviteiten
Horsterweg 239	Agrarische doeleinden	Wonen
Horsterweg 267	Agrarische doeleinden	Wonen
Nijkerkerweg 10	Agrarische doeleinden	Wonen
Nijkerkerweg 14	Agrarische doeleinden	Wonen
Nijkerkerweg 34	Agrarische doeleinden	Wonen
Nijkerkerweg 35	Agrarische doeleinden	Wonen
Nijkerkerweg 37	Agrarische doeleinden	Wonen
Nijkerkerweg 43	Agrarische doeleinden	Wonen met agrarische nevenactiviteiten
Nijkerkerweg 49	Agrarische doeleinden	Wonen, meergeneratiewoning
Nijkerkerweg 62	Agrarische doeleinden	Wonen
Nijkerkerweg 79	Agrarische doeleinden	Wonen, meergeneratiewoning
Oude Arnhemsekarweg 33	Agrarische doeleinden	Wonen
Oude Arnhemsekarweg 37	Agrarische doeleinden	Wonen
Oude Nijkerkerweg 23, 23a en achter 23	Agrarische doeleinden	Wonen, nieuw landgoed 'Kuiperhof'
Oude Nijkerkerweg 31	Agrarische doeleinden, zonder woning	Wonen met agrarische nevenactiviteiten
Oude Nijkerkerweg 51	Agrarische doeleinden	Wonen met agrarische nevenactiviteiten
Oude Telgterweg 232	Agrarische doeleinden	Wonen
Riebroekseweg 15	Agrarische doeleinden (Manege)	Wonen
Riebroekseweg 45	Agrarische doeleinden	Wonen
Riebroekseweg 47	Agrarische doeleinden	Wonen
Rodeschuurderwegje 15	Agrarische doeleinden	Wonen
Rodeschuurderwegje 22	Agrarische doeleinden	Wonen
Rodeschuurderwegje 36	Agrarische doeleinden	Wonen met agrarische nevenactiviteiten
Rodeschuurderwegje 37	Agrarische doeleinden	Wonen
Rodeschuurderwegje 42	Agrarische doeleinden	Wonen
Slagsteeg 22	Agrarische doeleinden	Wonen
Slagsteeg 24	Agrarische doeleinden	Wonen
Slagsteeg 37	Agrarische doeleinden	Wonen

Slagsteeg 39	Agrarische doeleinden	Wonen
Telgter-Buurtweg 5	Agrarische doeleinden	Wonen
Telgter-Buurtweg 15	Agrarische doeleinden	Wonen, meergeneratiewoning
Telgter-Buurtweg 27	Agrarische doeleinden	Wonen
Telgter-Engweg 9	Agrarische doeleinden	Wonen
Telgter-Engweg 19	Agrarische doeleinden, dienstwoning	Wonen
Telgter-Engweg 21	Agrarische doeleinden, dienstwoning	Wonen
Telgterweg 289	Agrarische doeleinden	Wonen
Watervalweg 98	Agrarische doeleinden	Wonen met agrarische nevenactiviteiten
Watervalweg 139	Agrarische doeleinden	Wonen
Watervalweg 141	Agrarische doeleinden	Wonen
Watervalweg 151	Agrarische doeleinden	Wonen
Watervalweg 153	Agrarische doeleinden	Wonen
Watervalweg 165	Agrarische doeleinden	Wonen+ wonen toegestaan (noodwoningen)

Bijlage 5 Tekst notitie emissie Gemeente Ermelo

Onderzoek naar cumulatief effect

Het voorliggend bestemmingsplan is hoofdzakelijk conserverend van aard, waarbij bestaande rechten op basis van het geldend bestemmingsplan uitgangspunt zijn voor het toekennen van bestemmingen. Op diverse locaties wordt derhalve ook uitgegaan van **niet ingevulde rechten**. Het benutten van deze niet benutte ruimte, zou kunnen leiden tot een toename van de ammoniak-/stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren.

Het bestemmingsplan bevat bij recht een aantal nieuwe ontwikkelingen. Een voortoets voor deze nieuwe ontwikkelingen is uitgevoerd. Onderzoek is gedaan naar mogelijke effecten van de beoogde ingrepen op beschermde soorten en habitattypen in de Natura2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren. Het onderzoek heeft als titel 'Effecten op beschermde soorten en habitattypen Buitengebied Midden-West, Ermelo'. Een aantal nieuwe ontwikkelingen betreft de **uitbreiding van agrarische bouwvlakken**. Deze uitbreidingen zouden kunnen leiden tot een toename van de ammoniak-/stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren.

In het bestemmingsplan is een aantal **wijzigingsbevoegdheden en vrijstellingsbepalingen** opgenomen. Deze uitbreidingen zouden kunnen leiden tot een toename van de ammoniak-/stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren.

De gemeente is, gelet op de planologische rechten in het geldende bestemmingsplan, van mening dat er geen negatief (cumulatief) effect te verwachten is door toename van emissies als gevolg van de uitbreidingen van de intensieve veehouderijen in het plangebied. De voorloper van het voorliggend bestemmingsplan, het bestemmingsplan 'Buitengebied 1983', staat bij recht binnen elk agrarisch bouwvlak een intensieve veehouderij toe, terwijl in het voorliggend bestemmingsplan alleen de bestaande intensieve veehouderijen in het verwevings- en landbouwontwikkelingsgebied positief zijn bestemd. Deze conclusie wordt ondersteund door het gegeven dat in het voorliggend bestemmingsplan 37 (voormalige) agrarische bouwvlakken een woonbestemming, al dan niet met een agrarische nevenactiviteit, hebben gekregen. Aan de gebruikmaking van de in het bestemmingsplan opgenomen wijzigingsbevoegdheden en vrijstellingsbepalingen zijn voorwaarden verbonden die strekken tot de bescherming van in het gebied voorkomende (natuur)waarden. Zo mag bijvoorbeeld een functiewijziging niet leiden tot nadelige gevolgen voor de in de omgeving aanwezige waarden, zoals ecologie, Natura 2000-gebied, landschap, hydrologie. Hiermee worden ongewenste ontwikkelingen c.q. nadelige gevolgen ten aanzien van de Natura 2000-gebieden voorkomen.

Vanwege de onduidelijkheid over de wijze van toetsing van de ammoniak-/stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden op het moment dat een veehouderij feitelijk van de uitbreiding gebruik gaat maken, kon een dergelijke toetsing op het moment van opname van de uitbreiding van het bouwvlak in dit bestemmingsplan, in alle redelijkheid niet gevraagd worden van de initiatiefnemer/agrariër. Hieronder wordt voorts geschetst wat de stand van zaken is met betrekking tot de toetsing van de ammoniak-/stikstofdepositie en welke inspanningen de gemeente Ermelo doet om de Provincie Gelderland tijdig te informeren, zodat ongewenste ontwikkelingen kunnen worden voorkomen.

Bij het verlenen van een Natuurbeschermingswetvergunning voor de uitbreiding van veehouderijen, wordt door de provincie Gelderland een toetsing uitgevoerd op de ammoniakemissie. Omdat het landelijke 'Toetsingskader ammoniak en Natura 2000' (Minister LNV, 22 mei 2007, kenmerk DN. 2007/1346) niet in stand gebleven is in beroep bij de Raad van State, wordt op dit moment door het Ministerie van LNV en de provincies onderzoek gedaan naar een alternatief toetsingskader. De door het ministerie van LNV ingestelde 'taskforce Stikstof/ammoniak i.r.t. Natura 2000' (commissie Trojan) heeft een rapport opgesteld. Op basis van dit rapport is de 'Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden' (bijlage bij brief Minister LNV, 24 november 2008, kenmerk DN. 2008/3439) opgesteld. Op dit moment wordt er landelijk gewerkt aan de vertaling van deze handreiking naar een toetsingskader. Zaken als bronmaatregelen en het salderen van ammoniak door aankopen van rechten elders worden meegenomen als mogelijkheden. In feite is er dan nog steeds sprake van een tijdelijk/interim toetsingskader totdat de wijze van toetsing van de ammoniak-/stikstofdepositie is vastgelegd in de beheersplannen voor de Natura 2000-gebieden.

In het belang van de agrarische ondernemer heeft de gemeente Ermelo de agrarische ondernemer en de provincie Gelderland altijd geïnformeerd bij uitbreiding van agrarische bedrijven. De agrarische ondernemer werd bij plannen voor wijziging van de milieuvergunning voor zijn bedrijf geïnformeerd dat hij ook zijn Natuurbeschermingswetvergunning diende aan te passen en hiervoor verwezen naar het bevoegd gezag, te weten de provincie. Tevens werd de agrarische ondernemer ervan op de hoogte gesteld dat een afschrift van de beschikking op zijn aanvraag milieuvergunning naar de provincie zou worden gestuurd. Het is immers in het belang van de ondernemer om van tevoren te weten welke vergunningen nodig zijn om de stallen in gebruik te mogen nemen. Daarmee wordt voorkomen dat een stal door het ontbreken van een Natuurbeschermingswetvergunning moet worden leeg gezet. De provincie Gelderland heeft aan de hand van de toegestuurde afschriften van de milieuvergunningen altijd kunnen controleren welke bedrijven veranderden. In een aantal gevallen heeft de provincie Gelderland de ondernemers benaderd om voor de geplande wijzigingen ook een Natuurbeschermingswetvergunning aan te vragen.

De maatregelen die noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van een Natuurbeschermingswetvergunning zijn afhankelijk van de wijze van toetsing die de afgelopen periode (komst landelijk Toetsingskader en uitspraak Raad van State) is gewijzigd en ook voor de komende periode niet vastligt (ontwikkeling tijdelijk toetsingskader dat vervalt bij de tot standkoming beheersplannen met hun eigen toetsingskader). Een toetsing gedaan op het moment van het verzoek van de ondernemer in het kader van dit bestemmingsplan zou nu al achterhaald zijn en het is de vraag welk toetsingskader van toepassing zal zijn op het moment van aanvraag van een Natuurbeschermingswetvergunning voor de verandering van het agrarische bedrijf.

Omdat het bedrijven betreffen die in een verwevingsgebied of een landbouwontwikkelingsgebied op enige afstand van de Natura 2000-gebieden liggen, biedt de vergunningverlening en handhaving op basis van de Natuurbeschermingswet voldoende kader om ongewenste ontwikkelingen c.q. nadelige gevolgen ten aanzien van de Natura 2000-gebieden te voorkomen. Het tijdig informeren van de agrarische ondernemer en de provincie Gelderland door de gemeente Ermelo draagt hier aan bij. Dit geldt zowel voor de bedrijven die in het bestemmingsplan een uitbreiding van het agrarische bouwblok krijgen toegekend als voor bedrijven die nog niet benutte ruimte binnen het geldende agrarische bouwvlak hebben.

Bijlage 6 Afstanden tot Natura 2000-gebieden

Locatie	Afstand tot Veluwe	Afstand tot Veluwe-randmeren
1	0	7019
2	2266	2126
3	1177	2550
4	2047	2457
5	1694	2813
6	2439	1809
7	2793	1176
8	1411	2622
9	536	3108
10	1454	2130
11	582	3136
12	1045	2787
13	2705	1418
14	693	2977
15	1942	1851
16	23	3540
17	2508	1766
18	2175	1807
19	0	5923
20	0	5557
21	0	8602
22	2307	1586
23	3393	745
24	2564	1033
25	2340	2065
26	0	4031
27	2651	1549
28	1766	2058
29	1429	2376
30	1927	1845
31	2191	1585
32	1929	1830
33	3059	738
34	3143	650
35	1028	2539
36	0	3628
37	2021	2076
38	540	3061
39	1724	1809
40	1501	2100
41	1786	1877
42	1489	2049
43	623	2956
44	1069	2470
45	1353	2245
46	3113	638
47	2308	2014

48	3183	1086
49	2972	834
50	3084	1203
51	3516	448
52	0	8195
53	596	3015
54	2638	1039
55	2679	976
56	499	3174
57	314	3233
58	3272	515
59	2924	898

Bijlage 7 Exclaveringsformule Veluwe

Uit: ontwerpbesluit Veluwe

Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 (Ontwerpbesluit Veluwe) wordt afgeweken.

Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw**: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk**: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind door middel van een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooiingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- **Hoofdspoorwegen** betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).



Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg

Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849

E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl